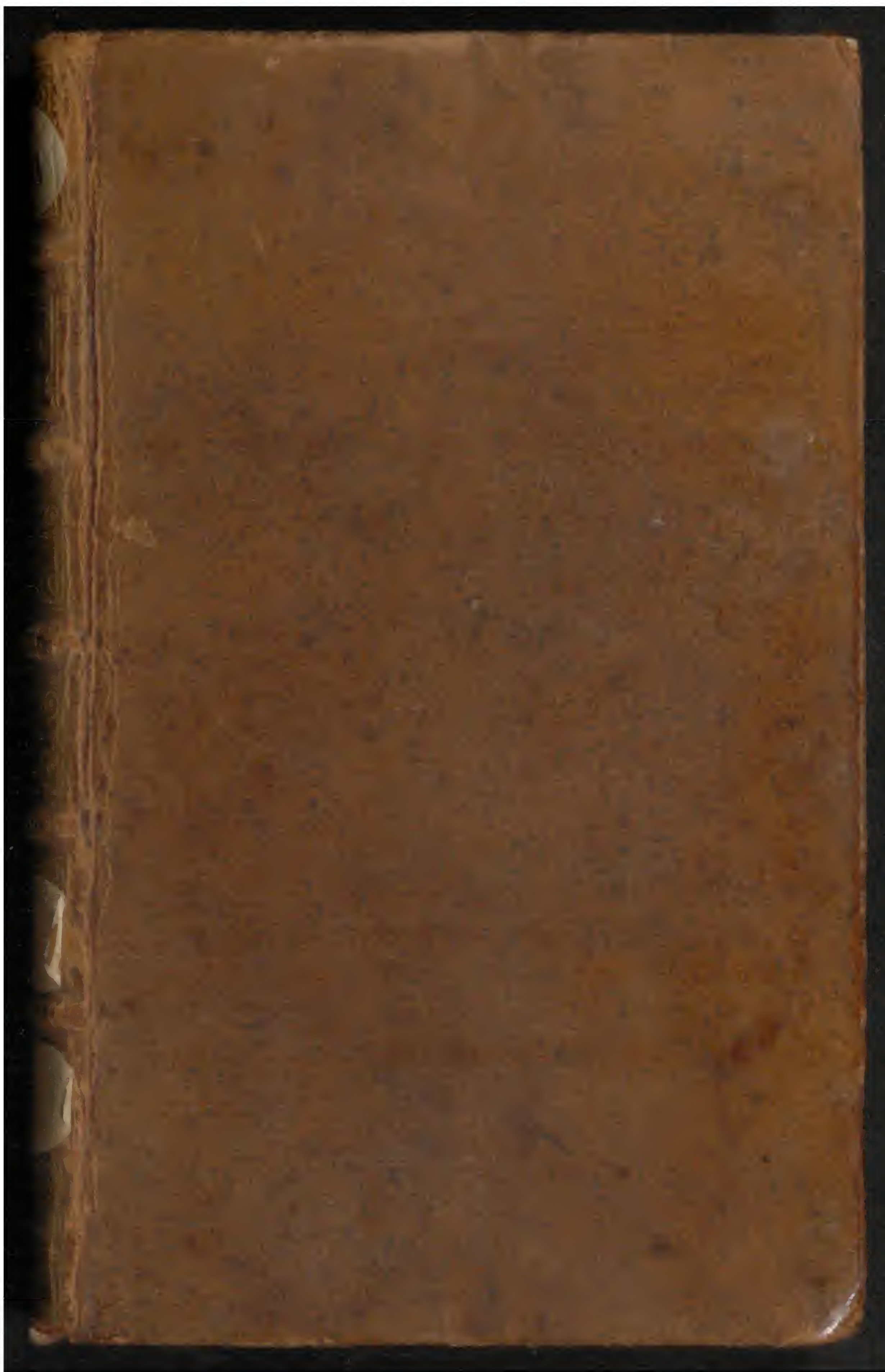
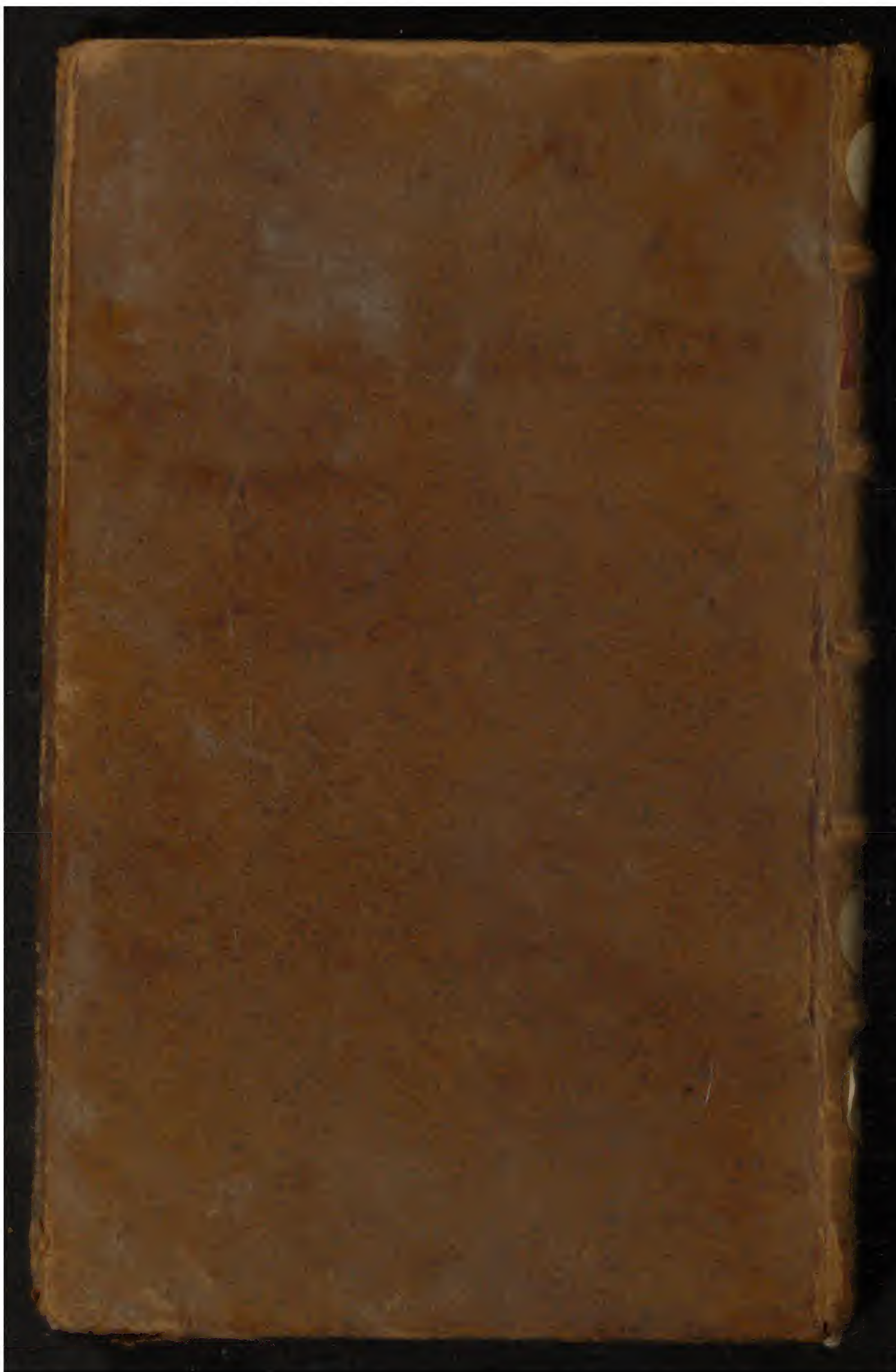

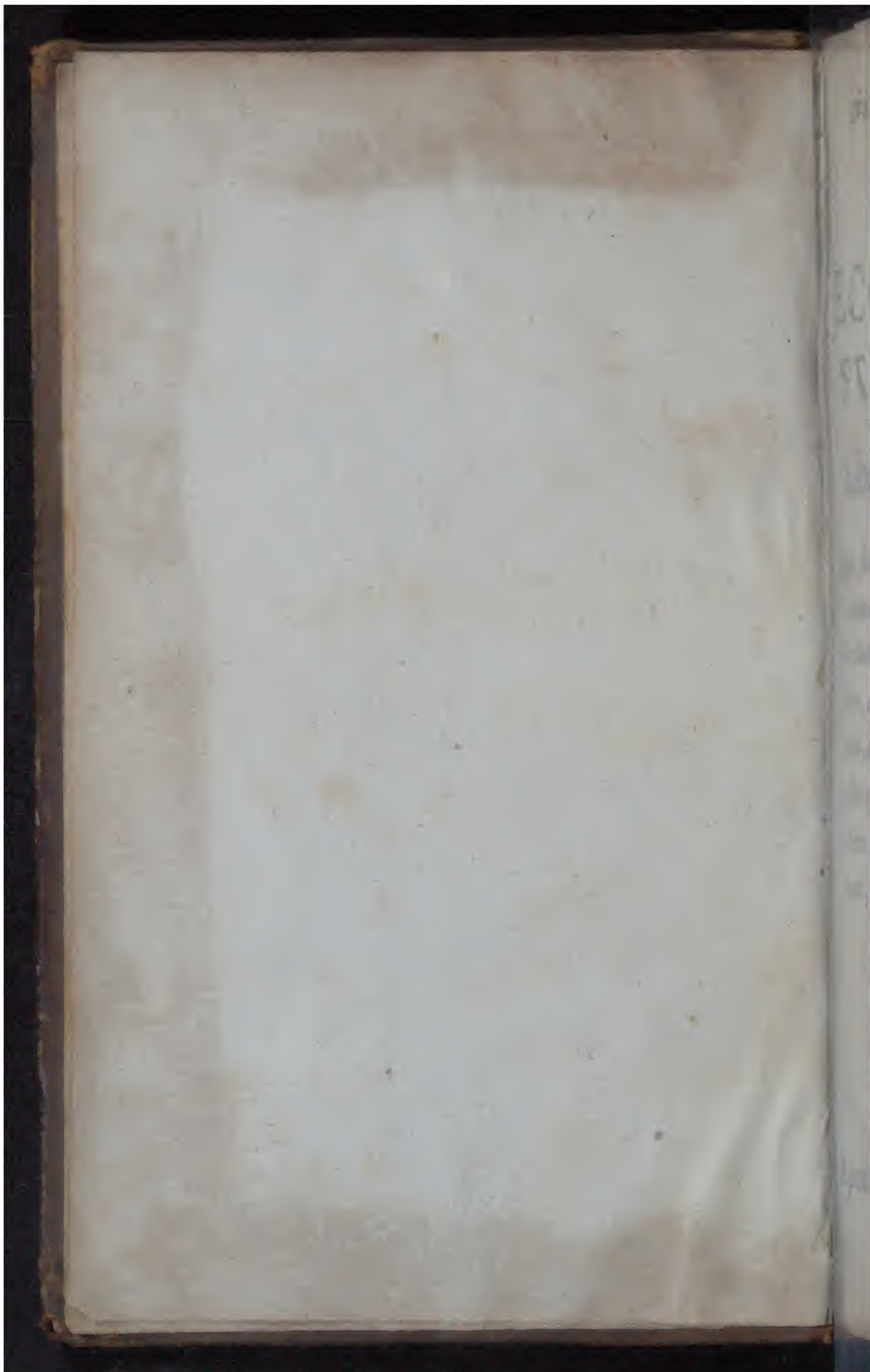

1121
DE
IURE
ECCLES
F
65

Lucii Antiſtii Conſtantis

De Jure ECCLESIASTICORUM, Liber Singularis.

Quo docetur: Quodcunque Divini Humanique Iuris Eccleſiaſticis tribuitur, vel ipſi ſibi Tribuunt, hoc, aut falsò impièque illis Tribui, aut non aliundè, quam à ſuis, hoc eſt, ejus Reipublicæ ſivè Civitatis Prodiis, *in quâ ſunt conſtituti, accepiſſe.*

ALETHOPOLI,
Apud *Cajum Valerium Pennatum.*
CIϽ IϽ CLXV.

PRÆFATIO

AUCTORIS.

QUemadmodum omnia, quæcunque noviter dicuntur, ſcribuntur aut fiunt, ſuſpenſos & incertos homines efficere ſoleant. Et maximè eos, qui ſuo diffiſi ingenio, leves & inconſtantes admirari omnium rerum *Novitates* quam inquirere malint: quorum, proh dolor! hominum multitudo eſt longè maxima; ita mihi quoque eandem ob cauſam nullo modo dubitandum eſt: quin hic *Liber ſingularis* argumenti ſui novitate, non modo ſuſpenſos & incertos homines effecturus, ſed longè plures etiam admiratores, quam

Veritatis, quæ eo traditur, inquiſitores inventurus ſit. Et ut eſt ingenium admiratorum ejuſmodi, qui ipsâ re & argumento relicto, & ad Scriptorem converſi, illud inprimis ſcire & cognoſcere ſint deſideraturi: Quis nam ille ſit? Quænam eum Ratio moverit? & quonam Auctore ad hoc opus conſcribendum acceſſerit? Quæ quidem tria, qùamvis mihi perquam ineptum videatur quenquam ſcire & cognoſcere velle, & otioſum, longâ & moleſtâ oratione proſequi: operæ tamen eſſe pretium putavi, non nihil & quidem breviter, de ſingulis præfari. Et de *Scriptore* Operis ſemper ferè ineptè quæritur: quoniam plærumque

que pauci admodum ſunt, qui
eum noverint, qui ſuis tantum,
quibuscum ei vitæ conſuetudo
& familiaritas intercedunt, co-
gnitus ſit, & eſſe poſſit, vix co-
gnitus cæteris, quibuscum ean-
dem Remp. ſive Civitatem,
vel Municipium incolit. Niſi
fortè cognitionis loco ducatur,
quod alii, quam Amici & Fa-
miliares Nomen ejus vel Co-
gnomen Familiæ, ut & ſpeciem
ejus externā ſive etiam Corpus
ejus ſciant & cognoſcant: Sed
hos nihil amplius noviſſe, quam
cæteros, qui horum nihil nove-
rint vel ex eo plus quam mani-
feſtum eſt: quod hoc pacto ni-
hil noverint ejus, quod ita co-
gitaverit, ut ſcriptum eſt, & ut
ità ſcribi potuerit. Et hoc ta-

men leves illi & inepti homines, quoniam *Scriptorem* ipſum, i. e. *Animam* ejus ex Opere ſcripto ſcire & cognoſcere non poſſint, ſe ſcire & cognoſcere opinantur, ſi illa omnia, quæ ſupra ſcripta ſunt, aut vel partem eorum noverint & conſpexerint. Quo nihil levius, nihil etiam ineptius eſt. Nam veriſſimum eſt, & Viri prudentes & graves jam dudum docuere: melius & incorruptius de eo judicari, cujus Opera ſolum legimus, & de quo cætera illa non novimus, quam cujus hæc omnia noverimus. Quoniam nullâ ratione aut modo melius, quam ex ipſis Operibus *Homines* ipſi, i. e. *Animæ* hominum cognoſcantur; & huic cogni-

cognitioni eorum omnium cognitio, quæ nihil ad animarum cognitionem pertineant, aut conferant, odio, invidiâ, vel amore obesse consueverit.

Quanquam autem, quæ *Ratio* quemquam moverit, & quo *Auctore* ad Opus aliquod conscribendum quisquam accesserit, varias ob causas non omnino ineptè nonnunquam quæratur: hîc tamen perquam ineptè, ut opinor, quæretur. Tantum enim abesse à rectâ Ratione, & rerum humanarum non planè imperito oportere arbitror, ut quisquam quæreret, qùod mirari magis liceat & optimâ, neutiquam autem ineptâ ratione vicissim quærere: Quamobrem Ego primus hoc

argumentum tractaverim, aut ità tractaverim? Et Nemo me prior quod ſciam extiterit, qui ita tractaverit? Quapropter ſi *Rationem*, quæ me moverit quiſpiam ſcire & cognoſcere velit: ea impia, inepta & pernicioſa omnis ævi Eccleſiaſticorum *Ambitio* eſt. Si *Auctorem*: Pia iſtius impiæ, ineptæ & pernicioſæ Eccleſiaſticorum ambitionis *Indignatio* eſt. Quis enim ſanâ mente præditus & omnis Veritatis, præſertim *Divinæ*, amans cupiduſque, nullo Jure nullâque Ratione omnia omninò Eccleſiaſticorum, quæ dicuntur, Privilegia eſſe ſubnixa non videret, ſi animum modò ad *Divinam* hanc *Veritatem* cognoſcendam applicuerit?

Quis quæſo, qui viderit, eam privilegiorum doctrinam, ob *impietatem*, *ineptias*, & *perniciem*, non indignaretur? Ego certè Neminem tantâ non dicam, ſtultitiâ & impietate, ſed nec animi ſtupore correptum fore arbitrari poſſum, qui ſumma *Indignatione* non commoveretur. Accedebat omnium ferè hominum incuria perquam deploranda, quæ eam rem non curent aut Veritatem non inquirant: Et hinc in omnibus ferè hujus *Veritatis* ignoratio, quam Eccleſiaſtici non modo fovent, ſed etiam procurant, ne quid mali falſique ſuſpicarentur. Denique & illud me vehementer commovit, & ſi nulla alia Ratio ſuperfuiſſet, vel

hæc ſola me ad hoc Opus conſcribendum compuliſſet: Quod & Dei Opt. Max. & publicæ privatæque utilitatis & ſalutis intereſſe arbitrabar totum hoc negotium Eccleſiaſticorum ita patefieri & doceri, ut *Sani* homines ab illis poſthac decipi non poſſent: *Pii* autem & *Boni* rectæ Rationi, & proinde Deo Opt. Max. & publicæ privatæque utilitati & ſaluti vitam convenientem inſtituerent. Quam obrem etiam mihi nequaquam convenire videbatur, ut, cum Tantopere prodeſſe poſſem, omnibus Animi Corporiſque viribus prodeſſe non conarer. Cæterum longâ & Excogitatâ oratione bonam fidem, quâ primò animum ad hoc

hoc Opus conſcribendum applicui, quâ ſuſcepi, & ſuſceptum perſcripſi, non demonſtrabo: quia omnimodò fruſtrà eſſet; Nam adverſarii fidem dictis non adhiberent aut detraherent: Sanis autem & Piis & Bonis vel illæ ipſæ Rationes & Argumenta, quibus utor, plenam & indubitatatam, ut confido fidem facient. Quemadmodum etiam *calumnias* & *Captationes* Lectorum non deprecabor: Nam illi nihilominus quid vis calumniabuntur & captabunt: hi autem nullam calumniandi & captandi cauſam rationemque ſe habere fatebuntur. Et eandem ob cauſam, cum vano & inutili labore illorum calumniis & captationi-

tionibus reſponderem, jam nunc illis prædico, quæcunque adverſus Me ſive in hunc *ſingularem Librum* dixerint & ſcripſerint, me non reſponſurum. Novi enim hoc genus hominnm *Eccleſiaſticorum* & artes eorum, ut & aliorum corruptos *Mores* & *Iudicium*, qui his præceptoribus ſolis, & non ſuâ tantùm *Ratione* uti conſueverint: ut mihi latere non poſſit, quænam quibuſque de cauſis dicturi & ſcripturi ſint. Cæterum ſi fortè Viri Sani, Pii & Boni, quod fieri poſſet, illorum calumniis & captationibus à me Reſponderi oportere judicaverint: alio Libro ſingulari; cui *Arcana Eccleſiaſticorum* deſtinavi, plus ſatis forte reſpon-

ponſum erit. Nam in eo, uti cæteræ, ità & hæ calumniandi & captandi *Artes*, & quandò & quomodo eas adhibere ſolent, detegentur & explicabuntur. Ad Me enim quod attinet, graviſſimè errabunt, ſi Me ita levis, inconſtantis & degeneris eſſe animi exiſtiment, ut malevolos ineptoſquè homines vel minimi faciam, eorumque calumnias & captationes perhorreſcam. Nam provocare & irritare malim, ut illorum calumniis & captationibus, quemadmodum furioſorum vano impetù, & dementium ineptiis, me delectem: Illi autem ipſi *Mores* ſuos, & *Ingenium* oſtendant, & patefaciant, quæ occultari omnia illorum ſolum

lum, maximeque intereſt, non mea, qui ea uſu & ab illis ipſis cognoſcere malim, quam aliundè diſcere & excogitare. Et hoc tamen à me diſcant, quemadmodum Religionis publicæ & externæ *Veritas* non ita homines vulgò afficere & commovere ſoleat, quàm *Opinio* majoris doctrinæ & probitatis Eccleſiaſticorum, ita ſemper *Religioni publicæ* & *externæ* nihil magis obfuiſſe & nocuiſſe, quam *malos Mores* & *Ineptias Eccleſiaſticorum* patefieri & doceri. Qui interitus omnium Religionum publicarum & externarum fuit. Denique hoc ſciant, dicant licet & ſcribant, ut velint & poſſint, nullis *artibus* ſe effecturos, quo minus meæ
ſen-

ſententiæ Veritas ſaltem à nonnullis Piis, Bonis & ſuâ tantum Ratione duce utentibus *perſpiciatur*, à Cordatioribus etjam *tueatur*, uſuque publico paulatim *recipiatur*; & à me perficiantur, quicunque porrò *libri ſingulares* de ejuſdem generis materià & argumento jam dudum excogitati, & incepti brevi poſt tempore in lucem edantur. Quod illis denuncio, Pijs autem omnibus & Bonis & Sapientibus promitto.

De

De Jure ECCLESIASTICORUM, Liber Singularis.

TIT. I.

De Ecclesiasticis, & quod EXTERNAM duntaxat Religionem & PUBLICAM procurent.

ECclesiastici sunt, qui *Externam* & *Publicam* Religionem procurant. Quæ verba ne quam ambiguitatem pariant, & quo lucidius ea, quæ de Ecclesiasticis posteà dicturus sum, intelligantur, notandum est: Religionem non unius generis & naturæ, sed vel

Externam vel *Internam* esse; Et quidem *Externam* ab *Interna* eâ ratione distingui atquè separari, quod hæc curam alterius, quam ejus hominis, cujus ea est, non recipiat: & quod proindè Prodii aliive, qui eorum auctoritate locoque Religionem Externam curant, procurantve, illam curare aut procurare non possint; Cum Καρδιογνῶσαι non sint, ut scire & cognoscere possint, utrum quis Religioni *Externæ* convenientem *Internam* exerceat: Et multo minus eâ vi & potestate in alios præditi, ut illud efficere possent. Quamobrem etiam dicendum est, Deum ipsum, qui & omnia cognoscit, & simul efficere potest, ut ita sint, quemadmodum velit, hanc solum curare posse, & propterea eam solum curare, eique soli, qualis ea sit, ab homine reddi rationem ejus posse, & debere.

Docere etenim & *erudire* Populum Religionis alicujus Publicæ rudem,

udem, aut ex ſententiâ Prodeo-
um non ſatis peritum, non eſt
Procurare, quemadmodum ea vox
hoc loco à me accipitur; Cum eo-
um Doctrinæ & eruditiones non
uſſa ſint, aut ita rectè vocari
lebeant fruſtrà enim aliquid
ubetur, non modo cum qui
ubet cogere Juſſum nequeat, ut
aciat id, quod juſſum eſt, ſed
nultò magis, cum etiam ſcire &
ognoſcere jubens nequeat, an
uſſus juſſum faciat) ſed *ſuaſiones*
luntaxat & *conſilia*; quarum quo-
umque *Veritas*, ſicuti antè pro-
nunciationem judicata fuit à Do-
centibus, ita poſt eam ab audien-
ibus & diſcentibus dijudicari o-
oorteat.

Cui conſequens eſt, omnem
uctoritatem Docentium, & qui-
dem in *Statu Naturali* apud Peri-
os, & Imperitos auditores, ni-
hil aliud eſſe, quam *Opinionem ma-*
ioris ſcientiæ conjunctæ cum probitate:
Quamobrem Periti eos audient,

Imperiti etiam credent. Quemadmodum hoc vulgò contingere videmus. in omnibus aliis artificibus, qui alicujus artificii Vulgo magis periti existimantur.

Neque enim *Veritas* semper sola Religionis eam Prodiis commendat, ut publicè eam doceri velint, sive ut eam publicam faciant, sed nonnunquam etiam *Utilitas*, & ea quidem aliquando feré sola, quæ ad Rempub. indè Prodeorum judicio perventura est. Quæ quidem res hanc rationem habet: quod Religionem aliquam Populum docere *Privilegii* sit privati, & quorumdam, non autem publici & omnium Civium, sed quibus hoc à Prodiis concessum est, ut eam Religionem Prodeorum loco & auctoritate, aliorum munerum sive Ministeriorum publicorum exemplo, quæ omnia *Privilegio Publico* administrantur, curent, hoc est *procurent*. Quos quidem *Procuratores*,

ores, ex quo hoc Privilegium &
Miniſterium Religionem publi-
cam docendi à Prodiis accepe-
int, *Eccleſiaſtici* à me appellan-
ur.

Religionem enim ſivè *Publi-
am*, ſivè ſuam & *Privatam* ſinè
Privilegio & publicâ auctoritate
docere, non eſt *procurare*, ſed *cu-
are*: Quià eam ſuâ & privatâ au-
ctoritate curarent: quæ cum nul-
a ſit, conſequens eſt, nihil Ju-
is cuipiam privato competere
Religionem aliquam in Republ.
Sivè Civitate docendi. Et qui-
dem, ſi ſuam & *privatam* Religio-
em curent, quo minus ea publicæ
conveniat, eo longiùs à ratione
lla res recedit. Nam ſive ea Do-
ctrina Religionis Religioni Do-
centium internæ conveniat, ſivè
ab eâ differat, utroque modo &
Prodiis & publicæ auctoritati ad-
verſari; & proindè *Eccleſiaſticos* eâ
ratione appellandos non eſſe, quâ
Ego eam vocem accipio, pluſ-

quam manifestum est: sed potiùs. Cives Reip. sivè Civitati noxios, malos, & hostes etiam, si sua Doctrina à Religione eorum *Internâ* differre, aut scientes prudentesque invitis Prodiis eam Religionem docere dicantur. Quæ omnia, aut si quæ ex his cuipiam minus explicatè scripta videantur facillima paulò post videbuntur, cum deinceps hoc agetur, ut ea explicatius scripta & tradita, & intellectu facilllima censeantur.

His itaque Prœmii loco præmissis, ut ambiguitatem vocis Ecclesiasticorum, de quorum Jure hunc *Singularem librum* scripturus sum, initio summoverem; nunc de ipso *Iure* eorum, cujus illud, *Originis*, *quale* & *quantum* illud, sive quæ partes ejus sint, videndum est. Illud enim, contra atque omnes vulgò, qui se Ecclesiasticos esse, vel Ecclesiasticorum numero haberi volunt, sive sentiunt sive contendunt, probandum suscepi:

scepi: *Quodcunque divini humanique Iuris Ecclesiasticis tribuitur, vel ipsi sibi tribuunt, hoc aut falsò impièque illis tribui, aut non aliunde, quam à suis, hoc est, ejus Reip. sive Civitatis Prodiis, in quâ sunt constituti, accepisse.*

TIT. II.

De Origine & Progressu Juris & Potestatis Prodeorum: Ut appareat penes eos esse omne Jus & Potestatem Civitatis sive Reip. nihilque Juris aut Potestatis penes Cives esse.

JUs & Potestatem Prodeorum tantum esse in omni Civitate sive Rep. ut ab iis solis, quodcunque Juris & Potestatis Civibus competat, recteque tribuatur, derivari oporteat: quo lucidius possit intelligi, & ne mea à Veritate & rectâ Ratione sententia

abhorrens vel aliena, ſed convenientiſſima eſſe appareat, & à quòvis poſt hac credatur: Ratio rei tractandæ & demonſtrandæ Veritatis poſtulare videtur, ut inprimis de *Origine* & *Progreſſu* tanti Juris & Poteſtatis Prodeorum videatur, & deinde ad alia hujus rei conſequentia argumenta tranſeatur.

Primam omnis Juris & Poteſtatis *Originem* in ipſis Juris naturalis principiis quærenti & indè repetenti, non aliam, quam hanc, quæ vulgò omnium ore eruditorum imperitorùmque hominum circum ferri & prædicari ſolet, Originem comperiet; Quod omnes homines, pari conditione naſcuntur, ac proindè æquales ſint, & hujus rei nullam aliam rationem eſſe, quam quod Deus hominem homini non præfecerit, nec ſubjecerit alii alium: uti nec cætera animalia aliis alia præpoſuit; ſed viribus licet inæqualibus, tantis

antis tamen creaverit, quantæ ad
conservandum & tuendum suum
cujusque Corpus utiles & necessariæ
essent. Quibus si fortiores
non abuterentur, ut imbecilliores
suo Juri & Potestati *subjiciant*,
unusquisque sui Juris & Potestatis
maneret: & sic Æqualitas inter
fortiorem & imbecilliorem, &
proindè omnium naturalis integra
& in solidum retineretur:
quemadmodum inter absentes &
se mutuò ignorantes retineri palam
est. *Liberum* enim esse nihil
aliud est, quam sui Juris & Potestatis,
nulliusque alterius subjectum
Juri & Potestati esse. Et *Æqualem*
esse, naturale illud in se
Jus & Potestatem habere & nullâ
ex parte penes alium esse, veluti
eum, quocum quis comparatur,
& cui æqualis esse dicitur: Par enim
quisque in se Jus & Potestatem
habet.

Prætèr vim & majorem Potestatem,
quâ invitus homo himini

ſubjicitur, alio quoque modo illud naturale Jus & Poteſtas amitti poſſunt: veluti *Conventione.* Nam nullâ ratione cogimur eo ſemper Jure & Poteſtate uti, aut prohibemur apud nos ita conſtituere, quod eo eâ ve non utemur. Voluntatis enim & facultatis hoc Jus & Poteſtas ſunt, non neceſſitatis quâ cogimur, aut Juris, quo obligamur: ſicuti nec cætera Jura, quocunque modo, ſive Naturali ſive Civili nobis acquirantur. Et ideo conveniri poteſt, ne eo quis Naturali in ſe Jure & Poteſtate tum utatur, cum alius ſuum in ipſum exercere Jus & Poteſtatem velit. Et hoc eſt non ſui naturalis Juris & Poteſtatis amplius, ſed alterius Iuris & Poteſtatis eſſe.

Si autem multi homines ſui Juris & Poteſtatis tædiò, deſiderio autem & ſpe ſtatus & Conditionis Naturali melioris & commodioris, quod in Statu naturali multa occurrant mala & incommoda,

quæ

quæ superari & evitari posse status
mutatione credunt, ita, unà con-
veniant, ut omne suum quisque
in se Naturale Jus & Potestatem
vel in *Omnes* pro indiviso simul,
vel in *Aliquos* ex hac multitudi-
ne, vel etiam in *Unum* ex his o-
mnibus, qui convenerunt, trans-
ferat; Et postquam ita de trans-
ferendo suo cujusque Jure & Po-
testate conventum est, ab uno
quoque ex iis suum Jus & Pote-
stas transferantur: quod fieri in-
telligendum est, simul ac promi-
serit unusquisque eorum suo se
Jure & Potestate neque in Mul-
titudinem, neque in Aliquos,
neque in Unum, quibus aut cui
se transferre suum Ius & Potesta-
tem unus quisque declaravit, u-
surum, sed ut vel ea Multitudo,
vel Aliqui, vel Unus in singulos
& suo & omnium Iure & Pote-
state utatur & exerceat: ex Na-
turali Statu *Civilis* factus esse di-
cendus est.

Quod

Quod autem duplicem *Conventionem* feci, unam, quâ de translatione Iuris & Potestatis multi homines paciscantur, & aliam, quâ suum Ius & Potestatem transferant: non ità accipiendum est, quasi Status Naturalis multorum in Civilem mutatio alio modo fieri, quam duplici Conventione non possit: sed quià duplex Conventio solum sit multorum Jus & Potestatem & in Multitudinem, & in Aliquos, & in Unum communis modus transferendi. Nam in *Unum* multi eodem & diverso tempore transferre suum Ius & Potestatem unà Conventione, hoc est, unus quisque pro se & extrà præcedentem aliorum societatem possunt; sed non ita simul vel in Omnes; vel in Aliquos sibi æquales possunt. Prior enim quædam Conventio esse necessaria videtur, quâ quidem non ipsi, qui translaturi sunt, sed etiam illi, in quos multorum

Ius & Poteſtas transferentur, conveniant, ut tranſlatum Ius & Poteſtatem ſimul accipiant: Quam ſecunda Conventio de transferendo multorum Iure, & Poteſtate ſivè ipſa tranſlatio ſubſequeretur: aut ſi prior illa non præceſſerit conventio, (quoniam nullâ ratione prohibemur rem aliquam communem citrà ſocietatem nanciſci) tranſlationem ea Iuris & Poteſtatis ſubſequatur. Nam Civitatem ſivè Rempubl. citrà conventionem ſocietatis vel tacitam curare & adminiſtrare non video quâ ratione plures poſſent ſinè diviſione; quæ etiam ſine Conventione vel tacitâ fieri non poteſt: Et hoc modo in totidem Civitates ſive Reſpubl. quot diviſiones ſint factæ, una Civitas ſive Reſpublica mutaretur atquè ita perimeretur: Ut quoquo modo res accipiatur, duplicem & aliquandò triplicem, Conventionem in omni tranſlatione Iuris & Pote-

Potestatis, quâ status Civilis primò constituitur, omninò necessariam esse dicendum sit. Nam quo minus multi statui constituto sive compositæ Civitati suum ei concedendo Ius & Potestatem posteà accedant, ratio nulla apparet. Ut tamen nihilominus duplici, quamvis tacitâ conventione, ut puta Accedentis & in Civitatem recipientium Prodeorum opus esse dicatur; Quemadmodum posteà clarius apparebit.

Triplicem quoque translationem Iuris & Potestatis feci: ut eodem opere & negotio, quo status Civilis Originem explicatam, *Triplicem* quoque *statum Civilem* (totidem enim esse communis omnium Politicorum sententia est, & natura omnis Status confirmat) indicarem. Et ut inde haud difficultèr omnes intelligerent, qui ineptâ opinione ducti, non idem & æquale omnis status in Cives Ius & Potestatem esse

exi-

existiment, nullum discrimen Iuris & Potestatis Prodeorum in unoquoque horum statuum constituendum esse.

Nunc quantum illud Ius & Potestas sint in statu Civili sive Civitate, super est, ut tractetur. Quam quidem rem si quis ex me quæreret, eum non aliâ ratione melius, quam hac mutuâ interrogatione doceri posse arbitror. Quantum, quæso, Iuris & Potestatis unicuique homini Deus Opt. Max. donavit, ut se ipsum conservando & tuendo administraret, & administrare posset? Et aliter respondere neminem posse palam est, quam tantum Juris & Potestatis omnibus hominibus & singulis generalitèr donasse, quantum ipsi videbatur necessarium ad se quemque conservando tuendoque administrandum: Et tantum igitur Iuris & Potestatis naturalis omnium & singulorum ab omnibus & singulis vel in Multitudinem,

nem, vel Aliquos, vel Unum transiisse, dicam, quantum Iuris Potestatisque est eritque necessarium ad hoc *Civile Corpus* conservando tuendoque à Prodiis administrandum. Conservari enim & tueri omnes & singulos simul, ejusque conservationis & tuitionis communis desiderio & spe tanquam in unum Corpus coierunt & Naturalem statum cum Civili permutando unum *Civile Corpus* effecti sunt. Et propterea, nequid voluntati coeuntium & convenientium aliquid dissentanei fingatur, intelligendum & dicendum est, tantum Iuris & Potestatis naturalis omnes & singulos transtulisse, quantum ad id, quamobrem non retinere, sed transferre suum Jus & Potestatem naturalem voluerunt, optima ratione, modoque efficiendum, est eritque necessarium.

Quantum autem Iuris & Potestatis transferri oportuerit, & proinde

inde

inde translatum esse dicendum sit, ut hoc Civile Corpus conservando tuendoque optima ratione modoque administrari possit, id non ex judicio transferentium, sed eorum ejusve, quibus, cuive suum Jus & Potestatem transtulerunt, existimadum est. Nam & hoc, transferendo voluerunt, ut suo non singulorum arbitrio, hoc Civile Corpus, & in eo singula Corpora naturalia Civium, sed arbitrio Prodei, Prodeorumve, cui quibusve omne suum Ius & Potestatem transtulerunt, administrarentur. Nam si suum quisque Corpus etiam post Status Civilis constitutionem, & quidem suo arbitrio administraret, nulla status Naturalis mutatio facta esset; qui in eo vel solo consistit, ut se ipsum quisque; prout sibi visum fuerit, administret, nec ab alio, sed à se solo administretur: Deinde & illud voluntati communi convenientium, &

transferentium ad versatur, ut singulorum judicio hoc Civile Corpus administraretur. Nam in singulos singuli simul suum Ius & Potestatem non transtulerunt (qui transferendi modus & sanæ Rationi & rei ipsius naturæ repugnat) sed singuli suum naturale Ius & Potestatem vel in Omnes simul, vel Aliquos, vel in Unum, secundum ea, quæ superius jam aliquoties notavi, transtulerunt. Et ideò, sicuti singuli in status mutatione naturalis, & in Civili Statu constituendo non voluisse amplius dicendi sunt suum Ius & Potestatem vel in se vel in alios pro suo arbitrio exercere, postquam status ille constitutus fuerit, ita post constitutionem amplius non velle (quia nulla voluntatis mutatio nisi novâ status mutatione & in naturalem conversione fieri potest) & proinde non velle aut posse quicquam dici oportere concedendum est, quod non mo-

do

do ad conservationem vel tuitionem hujus Civilis Corporis non pertineret, sed etiam ei adversari & obesse judicetur. Tantum enim Iuris & Potestatis unus quisque credendus, & ideò dicendus est transtulisse, quantum ad ejus communis Corporis commodum & utilitatem desideretur, & tantum modo Iuris & Potestatis naturalis, & non amplius retinuisse, quantum ad utilitatem & commodum sivè ad conservationem & tuitionem istius Civilis Corporis non necessarium & inutile judicetur; aut si quod Ius & Potestas singulorum sui naturâ translationem non patiantur, quod quæque delusoriam translationem facerent. Ut hoc postremum vel uno exemplo *Religionis Internæ*, cujus suprà mentionem feci, ne plura afferam, intelligi facillimè potest.

Illud enim summoperè notandum est: in statu Naturali, in

quo omnes a naturâ, id eſt, à Deo conſtituti ſumus, *noluntatem* & *impotentiam* naturali Jure & Poteſtate utendi, pro, eâdem re accipi oportere, ſi illius Iuris & Poteſtatis vim & effectum intueamur; Et hac ratione dicendum etiam eſt, quia nolle credendi ſunt ſuo Iure & Poteſtate uti, eo eâque propterea uti non poſſe, perindè ac ſi utriuſque expertes eſſent. *Iudicium* quoque & *Arbitrium* naturali Iure & Poteſtate utendi dicendi quoque ſunt in ſtatus Naturalis in Civilem commutatione non retinuiſſe, ſed quaſi ea quoque alterius fieri poſſent, tranſtuliſſe. Quæ tranſlatio in eo conſiſtit, quod noluerint ſuo amplius Judicio & Arbitrio, ſed aliorum judicio arbitrioque vitæ rationem inſtituere, quos ſibi præpoſuerunt. Re verâ enim ejuſmodi facultates naturales transferri non poſſunt & aliis acquiri, ſed deſinere tantùm poſ-
ſunt

ſunt maxime cum interitù ejus, cui decedunt, ut tamen aliis non acquirantur. Eâ enim naturâ & conditione has & cæteras *Animæ facultates* Deus Opt. Max. eſſe voluit, ut penes unum quemque iis à naturâ præditum inſtructumque permanerent, non autem transferri in alios aut deponi poſſent. Et cum etiam noluerit ſalutem & commodum hominum, ipſis hominibus intereà conquieſcentibus, immediatè (ut loquuntur) curare, præter Ius, quo unicuique liceat, & Poteſtatem, quâ unuſquisque poſſet ſe ipſum tueri, juvare, & propriam ſalutem curare, *Ratione* inſuper homines donavit, cujus uſu in ſingulis rebus gerendis adhibito Ius illud & Poteſtatem moderarentur. Perquam Rationem quia hominibus immediatè imperet & regat, eamque nihilominus hominum propriam fecerit, & ut ea talis ſit animæ facultas; quæ ab Anima vel

cogitatione ſeparari non poſſit, & in quâ *Animæ ſubſtantia* veluti conſiſtat, ipſave ſit *Anima*, & proindè potiſſima pars hominis; non ineptè, ſed huic ipſi Rationi convenientèr dici poteſt, ipſos homines *Deos* quodammodo ſibi factos eſſe, ſibique ipſis à Deo Opt. Max. præpoſitos, cum hæc Ratio, & Deus per eam ipſis imperet, & regat: Ut etiam Dei Opt. Max. vices gerere recte dici poſſint, quicunque in ſtatu Naturali per omnia & in omnibus, & in ſtatu Civili, quatenus Jure Civitatis liceat, aut Animæ facultates Prodeorum Juri & Poteſtati non ſint ſuppoſitæ, aut ſui naturâ ſupponi non poſſint, ſolam *Rationem ducem* & *magiſtram* ſequantur. Quamobrem, ſi illud naturale Jus & Poteſtatem eo modo, quo transferri poſſunt, in alios aliumve tranſtulerint, (quod feciſſe intelligendi ſunt ſimul ac ſe alienæ Rationi & arbitrio commiſe-

miſerint tum, quatenus dicantur dicive poſſint tranſtuliſſe, confeſtim etiam deſierunt, ſibi Dii hoc eſt, ſibi ipſis Dei Opt. Max. *Vice* & *loco* eſſe, & illi *Dii Deus* ve facti ſunt, ſive Dei Opt. Max. *vices* gerunt *locumque* obtinent, quibus vel cui omnis Juris & Poteſtatis tranſlatio facta eſt; Quos quemve propterea jam ab initio hujus Libri ſingularis *Prodeos Prodeumve* appellare conſtitui.

Cum igitur tantum ſit Jus & Poteſtas Prodeorum, quantum eos accepiſſe à ſingulis hominibus docui: facili opere & negotio ut erroneæ redargui poterunt Opiniones variæ Multorum: diſtinguentium, non ita omne omninò dici debere tranſlatum Jus & Poteſtatem omnium & ſingulorum eſſe, ſed potius inſpici *Pactiones* & *Conditiones* transferentium oportere, quibus inter poſitis illud illamve tranſtulerint. Quorum Opiniones mihi non

modo omni prorſus ratione de-ſtitutæ videntur, ſi fortè etiam aliis Conditionibus & Pactionibus interpoſitis, præter hanc unam tranſlatio Juris & Poteſtatis facta dicatur; *Ut ſola communis Omnium ſalus, & publica Utilitas quæratur*; Verum etiam à ratione ſanâ abhorrentes, & prorſus alienæ. Nam præter hanc unam & aliæ Conditiones Pactioneſque interponi non video quâ ratione modoque poſſint. Si quidem ſinguli ſibi quid præcipui paciſci in transferendo non poſſint, quo aliis anteponantur aut præponantur, niſi & eâdem Pactione à tacitâ illâ vel manifeſtâ ſocietate recedant, quâ de ſingulorum naturali Jure & Poteſtate ſimul & æqualiter transferendo convenerunt, aut dicendi ſunt conveniſſe. Cujuſmodi ſocietas omnem ſtatus Civilis conſtitutionem ante cedere ſempèr dicenda eſt, niſi aliter inita manifeſtò probetur.

Si

ſi tamen contingat, ut quidam
ut omnes & ſinguli variis Con-
litionibus & Pactionibus ſuum
us & Poteſtatem tranſtulerint,
emper erunt illæ & à Prodiis ſo-
, & ita quidem interpretandæ,
ipſi eas tunc tantum, nec aliter
equi debeant, quam ſi *ex animi
ui ſententiâ* arbitrentur, *communi
mnium Saluti & publicæ Utilitati
onvenire, & nullo modo aut ratione
dverſari.* Quod quamvis durum
orte videatur, certæ tamèn & ex-
peditæ rationis eſt. Quià eâ men-
e omnes tamen & ſinguli, & pro-
pterea omnes ſimul ſuum Ius &
Poteſtatem in Prodeos tranſtu-
erunt, ut non ſuo amplius judi-
cio & arbitrio vitæ rationem in-
ſtituerent, ſed judicio & arbitrio
Prodeorum in omnibus & per
omnia ſtarent & obſequerentur:
quibus ſolis ſe ſingulos, & omnes
ſimul ſalutis & utilitatis publicæ
curam commiſerunt. Ut hanc ta-
men mentem in paciſcendo, quid-

vis licet pacti ſint, credendi dicendi ſint habuiſſe. *Ne quid p. eas Conditiones & Pactiones contr. rii eveniat & committatur, quod communi omnium ſaluti & public Utilitati obeſſet, aut quo ſtatus C vilis in Naturalem quoquo mod converſus videri poſſet*: Quo i ſtatu ſui ſolum commodi privat & privatæ item utilitatis ratio ha betur. Quamobrem ejuſmodi *Pa ctiones & Conditiones* pro *erroribu.* paciſcentium habendæ ſunt, quo cum ipſi ſinguli ob tranſtatum in Prodeos Ius & Poteſtatem denuò paciſcendo corrigere & emendare amplius non poſſint aut debeant, & tamèn Civitatis ſivè Reip. inter ſit eas corrigi & emendari a ſolis Prodiis corrigi & emendari poſſunt atque debent.

Atque ita pùto me oſtendiſſe & probaſſe, quod ſit ſingulorum hominum in ſe Jus & Poteſtas Naturalis; Quomodo etiam & quatenus transferantur in Civilis

ſtatus

atus conſtitutione. Sed quia ve-
tor, ne ea quæ de ſtatus Civilis
Conſtitutione hujuſmodi hacte-
us diſputavi, variis nominibus
auſaſque ob varias multi fortè
alumniabuntur. Propterea maxi-
nè; Quod eo modo nulli ferè Sta-
us Conſtituti eſſe reperiantur,
& quod omnium ferè ſtatuum O-
rigines primæ ignorentur, ut dici
certò non poſſint ita, & eo Jure &
Poteſtate conſtituti eſſe: Nonni-
hil antè dicendum erit, quam hoc
argumentum à me deſeratur, ut
etiam hoc a me diſcant, quocun-
que modò Status Civilis conſti-
tuatur, aut olim conſtitutus fuerit,
& generalitèr, in omni Statu Ci-
vili, qualis qualis ille ſit, penes
quos ſummum ſit Jus & Poteſtas
illud Jus & Poteſtatem in omnes
& ſingulos Cives ſemper tantùm
eſſe, quantum ſempèr transferri,
ſempèrque tranſlatum eſſe dici
oportere ſuprà demonſtraverim.
Nam hoc utique omni dubio pro-
cul

cul eſt, ſuam omnem ſtatum ſive Civitatem originem habuiſſe, & aliquando aut omninò non fuiſſe, aut talem non fuiſſe, qualis nunc eſt. Quamvis igitur primæ illæ omnium ſtatuum Origines fortè ignorentur, quando ex ſtatu Naturali olim conſtituti ſunt (quod tamèn aliquandò non aliter factum eſſe ipſâ ratione magiſtrâ docemur, licet omni prorſus Vetuſtatis teſtimonio de Statuum ſingulorum primâ Origine & Conſtitutione deſtitueremur) nihilominus tamen dicendum eſt. Singulos ſtatus ſive Civitates ejus eſſe naturæ & conditionis, & Prodeos in iis tali tantoque Jure & Poteſtate præditos, ac ſi ætates eorum nobis cognitæ eſſent. Quemadmodum animadvertere licet in omni ſtatu ſive Civitate Prodeos tantum in omnes & ſingulos Cives Jus & Poteſtatem exercere, quantum eos ab omnibus & ſingulis nanciſci nactoſque eſſe do-

locuerim. Ut propterea nihil rationis esse exstimem, quarè Juris & Potestatis minor vis eorum Prodeorum esse diceretur, quibus ità & quo tempore translationem Juris & Potestatis factam esse sciamus, quam de quibus ignoremus. Quoniam si eo modo argumentari liceat ad Prodeorum in singulis statibus sive Civitatibus Jus & Potestatem infirmandum, illisque totum vel ex parte adimendum, multo magis dicere liceret, status singulos sive Civitates jam amplius status sive Civitates non esse, & proinde nequè Prodeos, neque Cives esse, qui pro talibus nunc tamen habentur. Nam quod Jus & Potestatem omnes & singuli non videntur manifestè transtulisse, nec Prodii acquisiisse viderentur, & proindè omne Jus & Potestatem omnium & singulorum vel partem aliquam istius Juris & Potestatis penes omnes & singulos mansisse. Adeoque

que Usu & eo quidem tanquam precario penes Prodeos tantum esse, qui patientiâ singulorum & omnium, nulloque Jure utrumque exercent. Dicam amplius, post exiguum admodum tempus omnes status sive Civitates post primam Originem & Constitutionem inter nos superfuisse, ut pote donec illi etiam omnes & singuli superessent, qui suum Jus & Potestatem transtulerunt, quique eâ translatione & per eam Prodii facti sunt: sed paulatim esse desiisse; Quando quidem nec *Advenæ* nec *Aborigines*, qui non multo post tempore soli superfuerunt, suum Jus & Potestatem transtulerunt, nec proindè primi illi Prodii illud illam que acquisierunt. Et qui post eos, Prodeos egerunt, nullâ translatione Juris & Potestatis (sinè quâ tamèn Prodii nulli fieri possunt) Prodii facti sunt. Verum longè aliter hanc rem se habere palam est.

est. Nam qui statum Civilem sive Civitatem constituerunt & Proleos sibi proposuerunt, non eâ mente animoque id fecerunt, ut singulorum interitu Civitas quoque statusque Civilis interiret: Quod eodem momento, quo constituitur, ob vitæ humanæ incertum fieri posset, sed longa & æterna commoda sibi in statu Civili sive Civitate constituendo ob oculos posuerunt, quæque ad suos liberos Nepotes, & qui ab his nascerentur pervenirent. Cum per hos solos superesse possint, cum superesse desierint: Ut alia infinita commoda diuturni & æterni status sivè Civitatis prætermittam. Nec aliud sibi pretium translati Juris & Potestatis promiserunt, quam quod tam longitudine temporis & diuturnitate, quam commodorum magnitudine & multitudine ea translatio compensaretur. Quod etiam communia & publica omnium statuum

tuum sive Civitatum studia & negotia, & omnes Iuris Potestatisque Prodeorum partes, quæ omnia certissima sunt mentis animique constituentium in omni statu sive Civitate indicia, demonstrant. Dicendum etiam est, neque hanc fuisse mentem animumque constituentium, ût qui peregrè post advenirent, omnium illorum commodorum, quæ Iuris & Potestatis singulorum pretium sunt, participes essent, & suum tamèn Ius & Potestatem retinerent, sed eâ mente & conditione *Advenas* in civitatem recipi, ut idem etiam summum Jus & Potestatem in se exerceri patiantur, & sic æquali (si non deteriorĩ) conditione, non autem meliori se essent qui statum Civilem primi constituerunt: quo pacto etiam horum Jus & Potestas transferuntur. Quod multo magis dicendum est de *Liberis* eorum, qui quòd in potestate Parentũ sunt, in eorum

etiam ſunt poteſtate, quibus Parentes ſuppoſiti ſunt. Dicendum enim eſt, in omni ſtatu ſive Civitate ſi non manifeſta ſit, tacitam tamen, quæ uſu publico ſatis eſt in omni ſtatu ſive Civitate manifeſtam, legem eſſe. *Nequis adveniat, incolat, publiciſque commodis utatur, qui ſuum naturale Ius & Poteſtatem in Prodeos transferre, proque tranſlato tranſlatâque habere, haberique nolit. Et qui advenerit incoluerit, publiciſque commodis uſus fuerit, ut Ius & Poteſtas ejus his rebus transferantur, & is ipſe illud illamque, & alii Cives pro tranſlato tranſlataque habeant. Et ſi quis pro tranſlato tranſlatâque habere haberique nolit, ut hoſtis, non Civis ſit.* Si quis igitur ſciens prudenſque adveniat, incolat, publiciſque commodis utatur niſi eâ mente animoque hoc eum feciſſe dicatur, quaſi ſuum Jus & Poteſtatem prò tranſlato tranſlatâque habentis haberique ab aliis volen-

tis, negari non poteſt, cum pro Cive ſe haberi nolit, & tamèn publica commoda, quæ ſtatus Civilis ſunt propria, ſibi capiat, aliisque, quibus ſolis debentur, præcipiat, prohoſte habendum eſſe. Quidquid enim præcepit, præripuit, & quidquid uſus eſt, quod alii uti potuiſſent & voluiſſent, injurià alios uti videri prohibuiſſe. Ex quibus factis hoſtes judicari rectè ſolent. Quamobrem qui legi illi omnium Statuum ſivè Civitatum communi obſequi velint hi tacità conventione non minus dicendi ſunt ſuum Jus & Poteſtatem poſteà tranſtuliſſe, atque illi, qui aliquando ipſum ſtatum Civilem ſive Civitatem conſtituendo ſuum Jus & Poteſtatem tranſtulerunt. Nam cum manifeſta tranſlatio ſivè conventio verbis manifeſtata, nihil ſit aliud, quam Voluntatis transferendi indicium magis conſpicuum, & voluntate tamèn, non

non verbis, nisi voluntatem significantibus, Jus & Potestas transferantur, non minus Jus & Potestatem transferri dicendum est, quod quæque non verbis, sed factis transferri significentur.

Atque hoc modo nos omnes, qui in statu Civili sive Civitate incolimus, publicisque status nostri sive Civitatis commodis utimur, Cives facti sumus, nostrumque Jus & Potestatem transtulisse intelligimur, & verè etiam transtulimus. Ut illam objectionem de Origine Statuum sive Civitatum, aliasque, de quibus suprà mentionem habui, quæque præterea plures fingi possent, si malâ mente & dolo malo adversus Civitatem nostram fingantur, Crimen quodammodo Majestatis Cogitando committatur: Quoniam ejusmodi objectiones confingendo hostilem animum, & adversos saluti publicæ & utilitati mores fingamus, & efficiamus:

quod boni Civis animus & officium fieri non patiuntur. Apparet igitur ex his, quæ breviter hoc Titulo disputavi: Quemadmodum status Civiles sivè Civitates generaliter constituantur, & perpetuentur: Æternique esse possint atque fiant. Quæ quidem in pluribus casibus & speciebus, præcipuè ubi Prodii morte intereant, & Civitates singulive status vi armatâ tam internâ quam externâ, quasi dissolvantur, & rursus constituantur, tractare & disputare potuissem, quid de hujusmodi rebus singulis & aliis consimilibus sentiendum sit, nisi hujus *Libri* Inscriptio, quæ aliud argumentam magis desiderat, me prohibuisset. Quamobrem satis erit hoc loco id tantum admonuisse, in omni mutatione, quæ statu Civili vel Civitate constituto vel constitutâ eveniat, sivè ea ipsi statui vel Civitati sive solis Prodiis contingat, si status Civilis sive Civitas

tas vel manſiſſe nec diſſolutus, vel diſſoluta, vel poſt diſſolutionem, licet momentaneam, rurſus conſtitutus vel conſtituta eſſe dicatur, cum verus ſtatus ſive Civitas nihilo magis, ſi non vetus, ſaltem novus, ſit dicendus, valere *Legem* illam *publicam*, quam ſuprà poſui, & ejus vi omnes ſtatus ſive Civitates perpetuari & æternos fieri: Quod exemplo Societatis privatæ elegantèr declarari poteſt. Nam ſicuti nihilo minus ſocii ſunt, qui jam conſtitutæ ſocietati conſentiunt, quam qui eam primi conſtituerunt; Neque minus commodi ex eâ pro ratione licet perſonarum, temporis, portioniſque percipiunt, ita nihilominus legibus ſocietati datis tenerentur, qui ab initio multitudini conſtituentium, quam qui poſt conſtitutæ ſocietati acceſſerunt. Ut hoc tantum in omni ſtatu ſive Civitate inſpiciendum ſit, an pars ſive Civis ejus eſſe quis velit, &

quinam in eo Jus & Poteſtatem ſupremum in privatos ſivè Cives exerceant. Quos omnimodo revereri, eorumque juſſis, non noſtro arbitrio, vitam & negotia omnia inſtituere, & gerere debemus.

TIT. III.

Æqualitatem omnium hominum Naturalem ſtatus Civilis conſtitutione in *Privatis* non mutari. Et propterea omnem Inæqualitatem, quæ ſingulorum hominum eſt in ſtatu Civili ſivè Civitate, à Prodiis deſcendere & derivari.

IN ſtatu Naturali eam eſſe conditionem omnium hominum, ut æquales ſint, nec quiſquam in alium, ſed in ſe ſolum omne Jus & Poteſtatem habeat, & exerceat:

ceat: nisi fortè *Vi* naturale in se Jus & Potestatem amiserit, vel *Conventione* tanstulerit, superiori Titulo ex positum est. Ostendi etiam, quanta mutatio illius Juris & Potestatis fiat, si status Naturalis in Civilem commutetur. Nimirum, quod omne Jus & Potestas, quod quamque à naturâ singuli habent in se ipsos, transeant in Prodeos, nec maneant amplius, singulorum. Ut superflui laboris esset Deinceps ex ponere, quod Privatis Prodii inæquales eâ re facti sint; Et deindè, quanta Privatos intèr & Prodeos Inæqualitas inter cedat, cum ex Inæqualitate Juris & Potestatis, & utriusque Usu & Exercitio ea satis cognoscatur, & innotescat. Verum illud videndum est, an Æqualitas omnium naturalis, postquam status Naturalis in Civilem commutatus est, tantam rerum omnium mutationem attulerit, ut etiam ex æqualibus inæqua-

æquales inter ſe Cives facti ſint: Et ſi quidem Æqualitatis in Inæqualitatem intèr Cives commutatio Status mutatione Naturalis facta dicatur, eam duobus temporibus factam eſſe oportet, eove quod Conventionem tacitam vel manifeſtam de Statu Civili conſtituendo; Vel etiam eo, quod ipſam ſtatus Civilis conſtitutionem anteceſſit. Nam tertio tempore, ſiveeo, quod ſtatus mutationem & Civilis ſtatus conſtitutionem ſecutum eſt, ex tranſlatione ejus &JurisPoteſtatisNaturalis Inæqualitas introduci non potuit, quod quamque omnes & ſinguli jam antè in Prodeos tranſtulerant, nec erat amplius ſingulorum, ut id eamque transferre poſſent. Primo autem illo vel ſecundo tempore, quod vel Conventionem de ſtatu Naturali in Civilem commutando, vel ejuſdem in Civilem commutationem anteceſſit, Inæqualitas ejuſmodi inter eos

eos introducta dici non potest, qui unà cum cæteris suum Jus & Potestatem in Prodeos transferrent. Nam ex quo suum Ius & Potestatem in alios transtulissent, id eamque postea in Prodeos transferre non potuissent, & propterea non tanstulerunt: Cum præterea, si quid Iuris & Potestatis illa pristinâ translatione Uni Pluribusve accessisset ex quo hi unà cum cæteris omne suum Ius & Potestatem in Prodeos transtulerunt, & hoc accessorium Ius & Potestas in Prodeos transierint: Quemadmodum hoc latè comprobari posset, nisi alibi latius tractaretur. Adeò ut hi, qui in Privatos antè suum Ius & Potestatem fortè transtulerint, cæteris non sint connumerandi, de quorum Inæqualitate, quæ ex communi Status Naturalis mutatione orta esset, hoc in loco quæstionem institui. Et vel propterea multò minus, cum his tantum inæquales

eâ anteriori translatione effecti essent, in quos ea Iuris & Potestatis translatio facta est; Cæteris autem æquales manerent, quibuscum ratione Inæqualitatis comparandi non essent: Quando quidem in hos nihil Iuris & Potestatis acquisierint. Adeò, ut omni modo dicendum sit, Æqualitatem Naturalem inter Cives, Naturalis status in Civilem commutatione non mutari, sed integram & intactam manere. Nihil enim refert, quod quidquid erat Juris & Potestatis in statu Naturali penes singulos, illud omne jam translatum sit in Prodeos, ut vel eâ ratione sibi ipsis singuli dissimiles & inæquales sint effecti: nisi etiam dici possit, uti sibi ipsis ita & aliis inæquales factos esse: quod tamen absque omni ratione diceretur: Cum hi alii, quibuscum Inæqualitatis ratione compararentur, in eos nihil Juris & Potestatis, Civilis Status constitutione

tutione acquiſierint. Illud enim totidem verbis longiorique oratione hactenus demonſtrare volui, à Civibus in Cives ipſâ Naturalis ſtatus mutatione & in Civilem commutatione nihil Juris & Poteſtatis tranſiiſſe, ſed quantum Iuris & Poteſtatis ſingulis deceſſerit, tantum ſolis Prodiis acceſſiſſe; Et quibus proindè ob eam tranſlationem Juris & Poteſtatis inæquales conſtituti ſunt, & nequaquam aliis Civibus, quibus nihil ejus tranſlati Juris & Poteſtatis acceſſit, aut acquiſitum eſt.

Cum igitur demonſtratum ſit Æqualitatem omnium hominum Naturalem ſtatus Civilis conſtitutione in Privatis non mutari, ſed æquales, ut in conſtituendo ſtatu Civili, ita poſt conſtitutionem ejus manſiſſe; Et nihilominus in omni Statu Civili ſive Civitate varia genera Inæqualitatis, multiſque modis Inæquales inter ſe Cives reperiantur, operæ pretium

tium erit, ut de causis ejusmodi tamque variæ Inæqualitatis nonnulla admoneam, quæ universum hujus Operis argumentum egregiè illustrabunt.

Imprimis itaque notandum est: Nullam omninò Inæqualitatem, qualiscunque ea sit, a Privatis sive à Civibus procedere, aut Jure privato acquiri posse; Cui consequens est, omnem omninò Inæqualitatem à Prodiis ad Privatos & Cives pervenire, & Jure publico pertinere: aut Inæqualitatem, cum aliunde procedere non possit, nullam omninò reperiri. Quæ res vel ob id minus difficultatis habet, probatuque facilior est, cum usu quotidiano omnium Statuum sive Civitatum confirmetur. Sed non perinde modi, quibus tàm variæ Inæqualitates à Prodiis proveniant, & ad Privatos & Cives pertineant, vulgò sunt cogniti: Quamobrem nonnihil de his breviter exponã.

Quan-

Quanta ſit Inæqualitas Prodeorum & Civium, in quos illi omne Jus & Poteſtatem exercent, jam ante oſtendi. Et porrò etiam oſtendi, mutationem Juris & Poteſtatis *Privatis* quidem & Civibus accidiſſe, non tamen adjeci, & *Prodiis* aliquam accidiſſe. Nam hi integrum ſuum Jus & Poteſtatem non modo retinuerunt, ut ex his, quæ hactenus diſputavi, & ex ipſius rei naturâ conſtat, cum nihil Juris & Poteſtatis tranſlatione amiſerint, ſed Naturali inſuper ipſorum Juri & Poteſtati tanta Juris & Poteſtatis acceſſio facta eſt; quantum Juris & Poteſtatis omnium & ſingulorum ab omnibus & ſingulis tranſlatione acceperint. Et huic conſequens eſt, multo propterea minus aliquam qualemcunque horum facultatibus Naturalibus mutationem accidiſſe cum eæ transferri aut acquiri non poſſint: Quemadmodum ſecundo Tit. cum de na-

naturâ Juris & Poteſtatis naturalis, quod quæque in Prodeos transferuntur, & tranſlatione iisdem acquirantur, tractarem, latius explicavi: Et propterea non erit, ut òpinor, neceſſarium, ſed planè ſupervacuum, ut Prodeos, perinde ac Privatos, & *velle* & *nolle*, voluntatemque & noluntatem verbis aliiſve ſignis demonſtrare poſſe oſtendam. Et otioſum eſt docere, quod tam voluntas quam noluntas, quæ verbis demonſtratur, manifeſta, & quæ aliis ſignis manifeſtatur, tacita vocari debeat: veluti, ſi quis ſciens patiatur quid fieri, quod ipſo nolente vel non fieri poſſet, vel pro infecto haberetur, & tamen pro facto habeat: aut prohibeat quid fieri, quod ipſo non prohibente fieret. Quibus caſibus ea voluntas vel noluntas tacita vocaretur, cum verbis ſcriptove manifeſta non ſit.

Si cui igitur Privato ſivè Civi par-

partem aliquam Civium, aliudve negotium publicum procurare Prodii vel mandent, vel per se procurare scientes patiantur, & procurantem tamen non prohibeant, eorum manifestâ vel tacitâ voluntate eatenus cæteris Civibus inæqualis est effectus, quatenus aliquid Juris & Potestatis Prodeorum in alios, aut in rem ad se non pertinentem exerceat. Et hic quidem primus & nobilior modus est, quo quis *Ministerio publico* inæqualis efficitur.

Alia species Inæqualitatis ex *inæquali quantitate bonorum*, quæ quis præ aliis Civibus possidet, descendit. Neque sine ratione quis ab ea inæqualis cæteris esse, & dicitur & habetur. Nam quamvis omnes modi bona acquirendi ob publicæ utilitatis rationem à Prodiis constituti, & omnibus proinde communes facti sint. Et propterea is ipse, qui illis usus sit, per eos bona, vel majorem quanti-

tita-

titatem bonorum, quam quæ quantamve alii acquisiverunt, fortè acquisierit, non est superior aliis Prodeorum voluntate constitutus, aut præpositus, & tamen inæqualis illis est, qui aut nihil bonorum, aut inæqualem & minorem quantitatem acquisiverunt: Est enim cur eum pauperiores metuant, cum ejus naturale Jus & Potestas, quo quaque Prodeorum concessione communi uti possit, bonorum accessione majorem vim incommodi quid afferendi acquisierint aut cur eodem suo Naturali Jure & Potestate adversus eum alii uti nolint, sed magis illud illamve ei quasi commodare, ut vicissim ab eo beneficia accipiant. Quamvis enim nocere Cives Civibus suo Jure non possint, multum tamèn interest, Jus & Potestas alterius utrum nobis justi & liciti etiam incommodi nonnihil, multumve, an commodi indebiti afferant.

Alia

Alia & tertia species Inæqualitatis, præter eam, quæ ex *Ministerio publico*, vel *bonorum possessione* oritur, ex *præstantiâ Iuris & Potestatis* naturalis à Prodiis concessi concessæque descendit. Nam si cui suo Naturali Iure & Potestate præ aliis magis uti speciali privilegio, Prodii concedant, aut uti patiantur, & cæteris non concedant, aut alios ità uti non patiantur: hoc Iuris & Potestatis usu, quo cæteris *præstat*, cæteris eatenus inæqualis est effectus. Et hujus Inæqualitatis species sunt, quoties uni pluribusve ex Civibus quippiam etiam sibi & non in alios facere permittitur, quod omnibus ità non permittitur. Ut sunt omnes nudi honores & dignitates. Et has quidem Inæqualitatis species erumerasse suffecerit, ut earum exemplo cæteræ quoque spcies Inæqualitatis cognoscantur, quibus omnibus universum hujus Operis argumentum egregiè illustrabi-

 tur:

tur : cum ex his & illis ſciri & cognoſci poſſit omnem omninò Inæqualitatem Juris & Poteſtatis variis quidem modis acquiri, variisque in rebus conſiſtere, ſed à ſolis tamen Prodiis procedere: nullumque Civem aliundè inæqualem cæteris Civibus effici poſſe, quam à ſolis Prodiis, ſive ex eorum tacità vel manifeſtà voluntate inæqualis efficiatur.

Denique notandum eſt : volendi nolendique facultatem naturalem, uti in omnibus hominibus, ita proinde & in Prodiis mutabilem & ambulatoriam eſſe & dici oportere. Ut vel indè & hoc diſcatur, quemadmodum manifeſtâ vel tacitâ voluntate Prodeorum inæqualis quis quandoque effici poſſit, ità contrariâ voluntate eorumdem tàm manifeſtâ quam tacitâ cæteris inæqualem effici poſſe. Et ſi inæqualis efficiatur, de mutatione Juris & Poteſtatis Jure queri non poſſe. Cum

omnis

omnis inæqualitas à solâ voluntate Prodeorum & revocatoriâ concessione usûs Juris & Potestatis naturalis pendeat, & cum eâ ambulet. Quod etiam dicendum est, quamvis Prodii verbis promittentibus & se obligantibus usi se non revocaturos Juris & Potestatis naturalis usum alicui promisissent: quòd ex omni ejus modi promissione Naturalis tantum obligatio oriri queat, quæque proinde in statu Civili sive in Civitate nolentibus Prodiis nullam vim habeat, in quo quâve illi Cives sunt, & non amplius in statu Naturali: in quo solis Civibus, & non sibi eges præscribunt, aut præscribe-e possunt: Cum se ipsum quis ubere non possit, aut ita quid vel-e, ut idem post nolle non possit: Quemadmodum post eà, & alibi atiùs & explicatius disputabitur.

TIT. IV.

Omnem Inæqualitatem Ecclesiasticorum non minus aut aliter, quam cæterorum Civium à solis Prodiis procedere: Nec ullum illorum & horum discrimen esse.

HActenus nullo discrimine habito omnium, qui in Statu Civili sive Civitate sunt, & Civium numero habentur, Æqualitatem, quam à se ipsis habent, & Inæqualitatem, quam à solis Prodiis acquirere debent, atque possunt, exposui. Verum an aliquid hos omnes inter & Ecclesiasticos Cives discriminis ponendum sit, hoc Titulo, & quidem explicatius, tractare constitui: quamvis facillimo negotio, repetitione quamvis levissimâ factâ eorum, quæ superioribus scripta sunt Titulis sciri & cognosci possit,

possit, nihil hos inter & illos discriminis esse, cum *Cives* esse Ecclesiasticos constet, & hoc nomine eos insuper appellaverim.

Si quid enim discriminis ponendum sit, quo hi Cives a cæteris Civibus separarentur, *Inæqualitatem* eorum alterius esse naturæ & originis necesse est, quam cæterorum Civium: ne si ejusdem esse conditionis concedatur, & hoc etiam concedatur sit necesse, à solis Prodiis eam provenire & procedere, eorumque voluntate & acquiri & amitti. Ostendendum igitur est, alterius conditionis eam non esse, ut appareat, & omnem horum Civium *Inæqualitatem*, sicuti cæterorum Civium Prodeorum tantum beneficio acquiri.

Equidem *Æqualitatem Naturalem* in eo totam consistere suprà ostendi, quod quis omne suum Jus & Potestatem suo Jure & arbitrio exerceat; Et *Inæqualitatem Civilem*, quod idem Jus & Pote-

ſtas non noſtro, ſed aliorum, nempè Prodeorum Jure & arbitrio, & nonnunquam aliorum Civium, quibus id à Prodiis privilegio datum eſt, exerceantur.

Et quidem his conjunctis *Iuris* & *Poteſtatis* nominibus ſignificatur, & re verâ cum hoc negotio ità comparatum eſt: Quod id ipſum, cujus ratione homines in Statu Narurali æquales, & inæquales in Civili dicuntur, nihil aliud ſit, quam *Poteſtas*, quam aut Jure aut Injuria exercere dicuntur. Nam *Iuris* adjectio alio non pertinet aut ne pertinere quidem poteſt, quam ut indè, an licitum illicitumve illius Poteſtatis naturalis exercitium ſivè uſus ſit, dicatur. Cum nudum Ius ſivè quod Poteſtate deſtitutum eſt, nullius vis aut momenti ſit. Si autem Poſtas accedat, vim demum acquirit & alicujus eſſe momenti incipit. Uſque adeò, ut ſolius tamèn Poteſtatis vi & beneficio æquales à Na-

à Naturâ ſimus, & in Statu Civili inæquales efficiamur. Palam autem eſt, omnem hanc Poteſtatem Corpore exerceri, & perfici, ut proindè *Actiones* ejusmodi omnes *Corporales* ſint, quæ hujus Inæqualitiatis Iure inſtituuntur. Et hujus conditionis quidem omnes ſunt actiones Prodeorum, quæ ab illis Iure Inæqualitatis fiunt. Ut videndum ſit, an illæ etiam actiones, quæ Eccleſiaſticos cæteris Civibus inæquales conſtituunt, Corporales ſint, hoc eſt, corpore & in corpora inſtituantur? Et in ejuſmodi Corporalis Poteſtatis uſu & exercitio conſiſtant? Quod penè otioſum eſſet, multis iterum argumentis & rationibus oſtendere, cum ex præcedenti hujus Rei Tractatione poſſit intelligi, niſi jam antiqua hominum Eccleſiaſticorum *impietas* totum hoc negotium variis, falſis & ineptis diſtinctionibus ita obſcuraſſet, ut nullius ferè

rei Veritas minus, quam hujus negotii, perſpecta ſit, & cognoſci poſſit. Quam tàmen ego vel eâ ſolâ diſtinctione repetitâ, quam primo Titulo adhibui, manifeſtam & cognitam me facturum confido. Nempe ſi *Religio externa* ab *Interna* probè ſeparetur. Et illius quidem Eccleſiaſticos, non autem hujus, & multo minus utriuſque curam gerere; aut hos aut quempiam alium gerere poſſe, dicatur. Et illam quidem *ſolo Corpore*, hanc autem *ſola Anima* exerceri. Nullam hujus *curam* alterius, ſed omnem ejus ſolius eſſe, cujus ea Religio eſt. Quis enim, quæſo, jubere aut vetare poſſet quidquam cogitare alium, aut non cogitare. Has probare, & illas improbare cogitationes. Fidem habere dictis & acquieſcere ſententiæ ejus, cujus Ratio dictorum & ſententiæ auditori non conſtet; ſed ſit, cur dubitet ſi ipſi non ſatisfiat, certuſque reddatur? Cum

ali-

aliter credere non possimus, & oratione quis sibi adversâ & contrariâ uteretur, qui credere ignorantem, aliter sentientem, aut dubitantem affirmaret. Ut de hac materiâ alibi latius disputabitur.

E contrario autem palam est, quod *Externa Religio*, cum solo Corpore exerceatur, sicuti cæteræ corporum nostrorum actiones, aliorum etiam Potestati supposita sit. Juberi enim possumus, ut unum in locum conveniamus, docentem aliquem audiamus, capita detegamus, genua flectamus, conjunctas vel passas manus in cælum tendamus, Deum aliudve aliud præscriptis verbis invocemus, & honoremus: & alias actiones nostri Corporis infinitas, gestusque instituamus. Ut certum linguæ vocisque sonum efferamus, & quævis alia Corpore perficiamus, quæcunque externæ sive publicæ Religionis *Curatores* Prodii, aut *Procuratores* Ecclesiastici, aut fieri

jusserint, aut etiam vetarint. Et hujus quidem naturæ & conditionis universa *Religio Externa* in cæteris Civibus est, nec huic ullâ ratione dissimilis illa *Externa* Civium Ecclesiasticorum, cujus solius ratione Cives illi, *Ecclesiastici* appellantur. Nam juberi possumus, ut eos qui unũ in locum ità convenerint, hanc vel illam sententiam doceamus, & persuadeamus. Quæ item actiones & gestus Corporum nostrorum, quæ Oratio, qui sonus & sic porro, Deo Opt. Max. placeant, quæque displiceant. Item exemplo esse cæteris Civibus, quemadmodum Deum Corpore coli oporteat. Quæ quidem partes sunt præcipuæ omnis exercitii *Inæqualitatis* Ecclesiasticorum, & ejusdem etiam naturæ & conditionis cæteræ eorum actiones, quas illis ut Inæqualibus instituere licet, & cæteris Civibus, ut inter se adhuc æqualibus, instituere permissum non

non est. Nam omnes eorum *Actiones*, ut ita dicam *Ecclesiasticæ*, & Corpore fiunt & Corpore perficiuntur, & proinde Corporales sunt. Undè etiam dicendum est, ejusdem eas esse conditionis, cujus sunt omnes cæterorum Civium actiones, quas non privato, sed Prodeorum Jure & Arbitrio instituere oportet. Nam & hæ omnes *Corporales* sunt.

Et propterea nullo pacto existimare possum, ratione quemquam ità destitutum, aut ab eâ abhorrentem & alienum esse, si hæc omnia consultò perpenderit ut dubitare aut possit, aut videri velit, & *Corporales* omnes Ecclesiasticorum *actiones* esse, & proinde juberi & vetari posse, Prodeorumque Iuri & Potestati suponi & supositas esse. Cogitet igitur secum, quisquis est, qui aut dubitet, aut dubitare videri velit; An non suâ voluntate & arbitrio tam actiones hasce, vel ejusmodi cæteras omnes faciat,

faciat, quam eas omni ex parte moderetur, aut moderari poſſit, nolenſque nihil harum rerum faciat, aut facere poſſit? Et fatebitur, omnes illas & voluntatis & arbitrii eſſe. Cui rei itaque conſequens eſt, cum velle & nolle quid facere, actionum hujuſmodi poſſimus, & ſic, prout voluerimus aut noluerimus, eas aut faciamus aut non faciamus, juberi eas quoque & vetari poſſe, & proindè aliter, quam juſſum vetitumve eſt, nulli Eccleſiaſticorum facere licere, niſi etiam jubentibus vel vetantibus Prodiis parendum eſſe non opinetur. Quæ opinio Chriſtiano & vel bono Civi non convenit. Sed quid ego rem uſu quotidiano omnibus manifeſtam, longiori oratione docere & confirmare conabor? Et non potius oculos aliunde mentemque convertam? Ut hanc rem ipſe uſu quotidiano edoctus, aliis quoque, qui eam ita non animadverterint, aut per-

perspexerint, exemplis tradam. Quod nunquam aut rarò contingat, ut Prodii necesse habeant hujusmodi actiones Ecclesiasticas jubere, cum beneficii vel maximi loco ubique Gentium ducatur, & habeatur, *Religionem Externam & publicam* docere licere. Ambiunt enim *Ministerium hoc Ecclesiasticum* non aliter, atque aliud quodvis *Ministerium publicum*: pretio etiam nonnunquam redimunt, & donis vel aliis beneficiis benevolentiam captant eorum, à quibus eo, non dicam, onerari, sed honorari possint, & sperent. Postquam autem acquisierint, hæc eadem, quæ mea omnium eatenus etiam sententia est privilegio publico non privato Jure illud exerceri debere. Quamobrem etiam odio persequuntur, traducunt, veris falsisque injuriis onerant alitèr sentientes; Et omnes Cives, & sæpè vel vilissimam Civium partem sivè plæbem in eos concitant,

tant, ut obſiſtant. Et rurſus laudant, qui obſtiterint, & remunerationem divinam ſæpe etiam confingunt, & variis & male ſanis auditoribus prænunciant, & Dei Opt. Max. nomine, tanquam ab eo juſſi, pollicentur. Adeò, ut illud, tantum non jubere, ſed vetare Prodii conſueverint, & neceſſe habeant, ne injuſſu & ſuo Jure quis hoc *Miniſterium* arripiat; Et ne privilegio publico licet acquiſitum, ſuo quidem cum commodo & laude, ſed cum incommodo publico, & dedecore Prodeorum exerceat. Nam in vetando magis cura Prodeorum conſiſtit, ne quis injuſſu & ſinè privilegio quis *Miniſtrum* agat; quam in jubendo, ut quis hoc privilegio ſe ornari patiatur. Sed de his Rebus in alio Tractatu & *Libro Singulari*, cui *Arcana Eccleſiaſticorum* deſtinavi, prolixiori oratione diſputabo; Et quæ tamèn hoc loco quodammodo alieno leviter attingendæ

vide-

videbantur, ut indè etiam constaret, & intelligeretur, totum *Ministerium Ecclesiasticum* Prodeorum Juri & Potestati subjiciendum, & nulla ratione subducendum esse.

Postquam itaque probaverim actiones Ecclesiasticorum quæ Jure istius *Ministerii* instituuntur ejusdem planè, & non alterius naturæ & conditionis esse, cujus sunt cæteræ aliorum Civium actiones, ut inde appareat, *Ministerium* quoque *Ecclesiasticum* ejusdem naturæ & conditionis cum cæteris *Ministeriis publicis* esse, & hanc rem usu quotidiano omnium Gentium confirmaverim & comprobaverim. Quidnam aliud dicendum super est, quam *omnem Inæqualitatem Ecclesiasticorum, uti cæterorum Civium, à solis quoque Prodiis procedere; Neque ullum propterea illorum & horum discrimen constituendum sive confingendum esse*, quo illi ab his separentur, quibus

bus omninò, quoquo modo res accipiatur, conjungendi sunt.

TIT. V.

Ecclesiasticos variis Privilegiorum extraneorum generibus cæteris se Civibus præpositos & hac ratione inæquales esse, dicere consuevisse. Quæ Privilegiorum genera summatim enumrantur.

SUperiorum Titulorum doctrinam nihil planè difficultatis aut ambiguitatis amplius continere existimo, quatenus dicatur, & probatum sit omnem *Inæqualitatē* hominum aut à se, aut ab aliis provenire, vel procedere oportere. Etquidem in statu Civili sivè Civitate à solis Prodiis provenire vel procedere posse. Verum cum Ecclesiastici, ut se Juri & Potestati

stati Prodeorum subtraherent, & sibi aliquid Juris & Potestatis in Cives nihilominus arrogarent, (quod erat necesse, ne Prodeorum arbitrio ad *Æqualitatem* reduci posse viderentur) varia genera *Privilegiorum extraneorum*, hoc est, quæ aliundè, quam à Prodiis descendisse dicerentur, maximâ & horrendâ *impietate* in Prodeos confinxerunt: Et ea quidem res quamvis falsissima, & indigna, quæ multis argumentis & oratione longâ refutetur eo tamen pertineat, ut omnia hactenus ame dicta & probata, frustra dicta & probata videantur, nisi falsa esse insuper & hæc res esse doceatur, sequentibus Titulis id agam, ut manifestò intelligatur, & postea ab omnibus, qui tantoperè ab Ecclesiasticis seducti & decepti sunt, ut huic falsissimæ eorum doctrinæ consenserint, credatur, *Nihil planè cujuscunque Privilegii aliunde ad Ecclesiasticos extranei pertinere, aut*

F per-

pertinere posse, nisi à Prodiis id manifesta vel tacita voluntate datum vel concessum acceperint.

Ut autem id commodè & aptè agam, summam Privilegiorum, quæ aliunde, quam à Prodiis provenire, & ad Ecclesiasticos pertinere dicuntur, hanc esse constituam quod alia *divini*, alia *humani Iuris* sunt.

Quæ *divini juris* esse dici possunt, ea trium esse generum. *Alia enim reperiri in sacra Scriptura Veteris ac Novi Testamenti: Alia Ratione Naturali sive lege Naturæ à Deo hominum inscripta cordibus animisque declarari. Alia denique ab ipsomet Deo extrà ordinem & præter Rationem Naturalem, legemve Naturæ hominibus patefieri.*

Hanc autem tripartitam *Privilegiorum divinorum*, sivè quæ Deum habere auctorem largitoremque dicuntur, divisionem non modo cuivis placituram, sed etiam cuivis adeò fore probabilem opinor, ut

ut eam porrò aliis confirmari rationibus aut argumentis non ſit neceſſarium. Nam cum non aliis aut pluribus, quam his tribus modis Dei voluntatem cuiquam unquam innotuiſſe vulgò credatur, aut cognoſci poſſe exiſtimetur, quid cauſæ eſſet, quamobrem cuivis non placeret, & probaretur? Præter quam, quod ſi totum hoc negotium diligentèr excutiatur, attentèque perpendatur, nullâ ratione videam, aut intelligam: Cur alii aut plures modi fingerentur. Quia omnes alii id genus, quicunque excogitari poſſent, ad hos tres modos commodè reduci poſſint ut facto periculo confeſtim comperietur. Adeò, ut huic rei planè ſit conſequens, nequè aliis, aut pluribus, quam his tribus modis ſingularem Dei favorem, homini hominem præficientis aut præponentis, neque alii aliisve, ut ſe Præfecto Præpoſitove ſubditum ſubditoſve gerat gerantve,

innotescere posse, aut manifestum fieri. Nam is favor vel ipsa Dei voluntas est, cui obsecuturi, ut par est, Præfecto Præpositove Dei vice locoq; paremus: Aut voluntas Dei favens, idque ratione Præfecti Præpositive, quod hunc solum Deus & non alium alii aliisve præfecerit aut præposuerit. Et sic res eodem revertetur, nec alii, aut plures modi invenientur.

Et hoc est, quod hoc Titulo præmittendum erat ut securius & commodius ad singulas illius tripartitæ divisionis partes, sive singula hujus modi Privilegiorum genera explicanda & pertractanda progrederer.

T I T.

TIT. VI.

Nulla divini Juris Privilegia in Sacrâ Scripturâ Veteris & Novi Testamenti reperiri, quæ Ecclesiasticis Jure rectèque tribuantur.

PRimi generis divina Privilegia, quæ Ecclesiastici sibi ipsis, aliique ab his decepti illis attribuere, aut adscribere consueverunt, ea esse superiori Titulo admonui, *quæ in Sacra Scriptura Veteris & Novi Testamenti reperirentur.* Verum in eâ nihil minus, quam ejusmodi Privilegia reperiri, quæ Jure rectèque Ecclesiasticis tribuantur, & adscribantur, ex his subjectis rationibus & argumentis, quas quæque enumerabo primùm, & deinde latius explicabo, adeo puto fore intellectu facile & manifestum, ut de hac meâ Opinione & Sententia, ne-

mo post justam dubitandi causam habiturus sit.

Ut igitur, quisquis hæc lecturus sis, non tui culpâ Judicii, quod abominor, hanc *divinæ Veritatis* lucem penitus nequeas intueri, te rogo atque obtestor, ut discussâ prius omnis *præjudicii* caligine, ita ad lectionem earundem rationum & argumentorum accedas, ut liberrimo & omnis *præjudicii* vacuo animo easdem mecum expendas. Oportere nimirum ejusmodi divina Privilegia, quæ in sacris Codicibus reperirentur, ut Ecclesiasticis Jure recteque tribuantur, his *simul* prædita esse qualitatibus. *Ut sint perpetua: Item Communia: Item Generalia: Et ejusmodi concessa Ecclesiasticis, quales sunt Ecclesiastici nostri temporis: Idque tam in Prodeos suos, quam Cives. Denique eadem illa, & non varia esse oportere.*

Ajo; *Perpetua.* Nam si ad tempus modò quædam erant concessa

Privi-

Privilegia: elapſo tempore, quo ſeu termino Deus Privilegium aut Privilegia definivit, ceſſarent ipſa Privilegia, quòd voluntas concedentis Dei deficiat, qui præſtituto Privilegiis tempore, eo uſque dum præſtitutum tempus elabatur; Privilegia eſſe voluit, ſed poſt illud tempus non voluit. Ut nova voluntas Privilegia concedendi, ipſaque conceſſio iterum ſit neceſſaria.

Item Communia. Nam ſi uni fortè Eccleſiaſtico, & non pluribus quædam olim fuiſſent conceſſa Privilegia: aut etiam pluribus, ſed non omnibus iſtius & ſequentis ævi, Privilegia perſonam perſonaſve non tranſgrederentur. Quemadmodum etiam non tranſgrederentur, etiamſi univerſo Eccleſiaſticorum Ordini, ſed vel in Populo Judaïco tantùm, & non etiam in Populo Chriſtiano conceſſa fuiſſent: & vice verſâ.

Item Generalia. Nam ſi propter

aliquod ſpeciale commodum, & utilitatem vel Populi Judaïci vel Chriſtiani acquirendum: vel incommodum ſpeciale præcavendum, quædam olim Deus Privilegia Ordini Eccleſiaſtico conceſſiſſet, non tempore aut perſonis, ſed ipſâ re confectâ ſive confecto negotio Privilegia definirentur, & ceſſarent. Idem eſt, ſi olim Privilegia vel rationi Reip. vel morum alterutrius Populi, hoc eſt, Judaïci vel Chriſtiani, vel alterius cujuſcunque rei fuiſſent accomodata, & propterea Ordini Eccleſiaſtico conceſſa. Nam & hæc omnia Privilegia mutationem earum rerum ſequuntur, & cum his intercidunt, nec iterum ipſo Jure debentur, etiam ſi eadem Privilegiorum ratio revertatur: quod voluntas Dei deficiat eadem Privilegia concedendi: Neque prior voluntas implicet aut deſignet novam, & multo minus per omnia eandem voluntatem.

tem. Cujus dicti Veritas vel inde manifesta est, quod omnium temporum rerumque quamvis Deus omnia, quæcunque fiunt, æterno arbitrio determinavit, & in tempore variis modis & instrumentis conficiat, non idem semper sit eventus.

Et ejusmodi concessa Ecclesiasticis, quales sunt Ecclesiastici nostri temporis. Vanum etenim est, & Rationi minimè consentaneum Privilegia Veterum Ecclesiasticorum nostri temporis Ecclesiasticis tribuere, si illi & hi inter se differant, qualecunque discrimen sit, quod hos quo quomodo, & eorum Privilegiorum & usus eorum incapaces efficiat. Adeò ut omnia Ordini Ecclesiastico concessa Privilegia, si sint *æterna*, si *communia*, si *generalia* etiam ad alios tamen non sint porrigenda, quam qui ejusdem per omnia Ordinis, id est, conditionis sunt. Nam alterius conditionis homines, alterius

& Civilis sunt Ordinis, & non ejusdem Ecclesiastici. Neque rationis est, ab eodem nomine eadem derivari Privilegia, quod sibi ipsis dare potuerint, vel ab aliis hominibus, illis dari possit, ac detur.

Idque tam in Prodeos suos, quam Cives. Hæc clausula non temerè, aut sine causâ adjecta est. Multum enim interest, utrum etiam speciatim in Prodeos & Cives illa Privilegia ab ipso Deo sint concessa, quæ Ecclesiastici sibi tribuunt. Nam cæteris illa prædita esse & munita qualitatibus, quas suprà Enumeravi, non tantum illis tribuit auctoritatis, ut omninò Ecclesiasticis parendum sit, si hæc una qualitas deficiat. Et plus momenti hæc una separatim affert cæteris, quam cæteræ conjunctim huic uni afferunt. Ubique enim Terrarum & Gentium sunt Prodii & Cives, qui animos Prodeorum dictis & arbitrio parentes gerunt.

erunt. Et ipſe Deus hanc legem
didit omnium animis, & hanc
tionem vivendi in omnibus po-
it, ut Prodiis pareant, illiſque
arendo ſibi ipſi parere, qui per
rodeos in omni Civitate Cives
git. Et Sacra conſentit & jubet
criptura, ut minus hanc Verita-
m divinam negare Eccleſiaſticis
onveniret. Et ſi parendum ſit,
uinam omninò non, aut aliquan-
o non parendum eſſe, aut quate-
us parendum ſit, diſcernent?
ccleſiaſtici ne? Qui & ipſi Cives
int, & proinde Prodiis ipſi obe-
ientiam debent. Adeò, ut pars
uneris ſivè Miniſterii Eccleſia-
ici vel maxima & potiſſima ſit,
anc obedientiam Cives docere:
lliſque conveniat Prodiis paren-
o, cæteris Civibus exemplo eſſe.
n verò unuſquiſque Civis pro
e, quando parendum, aut non
arendum, aut quatenus paren-
lum ſit, diſcernet? Quod utique
Rationi magis conſentaneum eſt,
quam

quam quod Ecclesiastici Cives pro cæteris Civibus discernerent. Et à Ratione quam maximè abhorrens, quod cæteri Cives Ecclesiasticorum arbitrio & judicio vitam Civilem instituerent: illisque jussa Prodeorum dissuadentibus parerent. Et mihi quidem eò redire omnis hæc controversia videtur, & hac distinctione posse determinari. *Statum Naturalem*, quantum mores & omnis vitæ institutum attineat, in eo consistere, quod Deo Opt. Max. per Rationem imperanti obsequamur: & *Statum Civilem*, ut eidem Deo per Prodeorum Rationem, hoc est, per Prodeos imperanti pareamus. Ut neutiquam Ratio Naturalis inter Deum hominesque non intercedat, aut vivendi regulas non præscribat. Quamobrem ità sentio; Si Ratio Civis privata à publicâ Prodeorum dissentiat, parendum semper Rationi Prodeorum esse, qui ob hoc ipsum, hoc est,

eſt, ob Naturalem hominum ad diſſentiendum facilitatem, in omni Civitate ſunt conſtituti, ut eorum Ratio quaſi omnium Civium eſſet, & in eorum ſententiam omnes Cives conveniendo, omnium Rationes conſentirent. & in hâc re omne obſequium Prodiis debitum conſiſtit. Si tamen quandoque eveniat, ut Ratio privata adeò à publicâ diſſentiat, & differat, ut publicæ Rationi parendo Deo non parere privata quemquam dictet: Cui utique Deo Opt. Max. & quidem ſemper parendum eſt, & parere nos exiſtimare debemus, aut non aliter Prodiis parere, quoties illis pareamus: Is utique Civis obedientiam denegando, *Civilem ſtatum* re ipſa & hoc facto eatenus relinquit, & ad *Naturalem* revertitur: Et proinde rectè, & divinæ Rationi convenienter facit, quod Rationi ſuæ hoc eſt, Deo magis, quam publicæ, hoc eſt, Prodeorum obſequa-

quatur. Quos utique pro hominibus sibi æqualibus, & neutiquam sibi præpositis, hoc est, pro Prodiis habet, quoties & quatenus illis obedientiam denegat. Et sic omnia omnino cessant quoque Privilegia Ecclesiasticorum, cum suæ ipsius Rationi, & non aliorum, hoc est, Ecclesiasticorum, parere quisque, Deo ipso per Rationem ita jubente, habeat necesse. Quamobrem etiam illa hìc locum habebunt, quæ de *auctoritate Docentium in Statu Naturali*, Titulo primo exposui. Apparet igitur ex his omnibus, quæ ad hunc paragraphum dicta sunt, quæ & quanta sit vis hujus unius qualitatis Privilegiorum Ecclesiasticorum, & quàm omnia sint infirma, si hæc una qualitas cæteris qualitatibus non accedat.

Denique eadem illa & non varia esse oportere. Hæc ultima qualitas quàm necessario cæteris quoque qualitatibus Privilegiorum accedat,

at; & quantum cæteris decedat, vel hæc sola absit, operæ pretium non puto multis demonstrare. Necessitas enim ipsa se ostendit. Et si quis animum propius cæteras qualitates advertat, is sentiet & dicet hanc cæteris inesse, vel subaudiri. Placuit tamen, ne quid, quo conditiones horum Privilegiorum magis elucerent, de esset, hujus qualitatis ultimæ vim paucis demonstrare. Quæ in eo consistit, quodnon satis firmitatis, auctoritatis ac virium hæc Privilegia Ecclesiasticorum, cæteris licet omnibus sint qualitatibus munita, habitura sint, si distinctione hujus qualitatis ultimæ possint infirmari.

Nam quod fortè sint *Perpetua*: Quod *Communia*: Quod *Generalia*: Et *ejusmodi concessa Ecclesiasticis, quales sunt Ecclesiastici nostri temporis*; *Idque tam in Prodeos suos, quam in Cives*: hæ omnes qualitates ejusmodi tantum Privilegiis simul

con-

conveniunt, quæ sunt *Eadem* id-est, iisdem Privilegiis, quæ his omnibus qualitatibus simul sunt munita, & non aliis atque aliis, sive variis variantibusque Privilegiis. Nam ut his omnibus qualitatibus illa Privilegia simul esse munita & instructa oporteat, ut Ecclesiasticos ab omni obedientiâ Prodiis debitâ liberos atque solutos, ut & ab omni denegatæ obedientiæ culpâ atque pœnâ, præstent: ita non erunt admodum, & multo minus ab omni parte liberi solutique, si hæc non *Eadem* per omnia sint Privilegia, quæ illis omnibus qualitatibus simul munita & instructa sint. Nam si Prodeorum & Civium, cæterorumque hominum extrà Civitatem sivè in Naturali statu viventium Deus multa Privilegia *Perpetua*, *Communia Generalia*, & *ejusmodi Ecclesiasticis*, *quales sunt Ecclesiastici nostri temporis. Idque tam in Prodeos, quam in Cives* (addo, & in cæteros homi-

homines in Statu Naturali viven-
tes) concessisset, non eluderet
quis vim horum Privilegiorum,
sed rectè & jure obsequium Ec-
clesiasticis denegaret; si modo
rectè non *Eadem* ea esse Privilegia
contendat, quibus illas omnes
qualitates, ut vim habere justam
necessariamque curent, Ecclesia-
stici adscribere & tribuere solent,
& illis omninò convenire ajunt.
Imò nequaquam impius in Deum
Opt. Max. existimandus est, &
proindè sine justa causa Ecclesia-
sticis obedientiam denegare, qui
eo usque eam illis denegandam
arbitraretur, & re vera denegaret,
dum Ecclesiastica *Eadem* illa esse
Privilegia, quibus cæteræ illæ qua-
litates simul convenire præten-
dant, tàm manifestè probaverint,
ut dubitandi nullam amplius, ac
proinde nec obedientiam dene-
gandi quidem causam se habere
sentiat, à quo obedientia Jure Pri-
vilegii alicujus Ecclesiastici Exi-
G gitur,

gitur, & postulatur. Nam justam dubitandi causam unusquisque sempèr habet, à quo homo alius quidquam non suo Jure (quæ res non longam aut difficilem Veritatis cognitionem postulat; cum Jure Naturali cuivis manifesto, vel Jure Civili definiatur) sed alieno & quidem divino desiderat. Et quidem, quod omnium rerum est factu difficillimum, ut suâ ipsius Ratione neglecta, quam solam vivendi regulam omnium animis Deus Opt. Max. indidit, alterius hominis aliorumve hominum Dictis eandem fidem accomodet, ac si sua hoc ipsi Ratio dictavisset, quæ nunc tamen fidem Dictis accomodari negat. Et quam fidem ob id tamen solum quis esset accommodaturus, quià Deus Opt. Max. eam fortè accommodari velit. Quoties igitur quis dubitat, & *Iure* denegat, quod postulatur: quoniam, quantum ad dubitantem attinet, idem est, ac

c si indebitum & injustum ab eo
ostularetur: quod si præstare re-
usset, nulla ratione debitum ne-
are, aut injustus esse dicendus
st. Sed Rationi suæ, quam à Deo
Opt. Max. ducem hujus vitæ ac-
epit, convenienter se instituere
c proinde ipsi Deo Opt. Max.
bedientem esse.

Et sic hactenus *sex* illis *qualita-
ibus* explicatis, quæ Ecclesiasti-
orum Privilegiis adeò sumul sunt
ecessariæ, ut nequaquam Privi-
egiorum Jure sint censenda, si vel
na ex illis sex qualitatibus, &
nulto minus si plures, aut etiam
mnes abessent. Ut tandem etiam
x ratione earum appareat, & lu-
e merdiana clarius elucescat;
*Nulla divini Iuris Privilegia in Sa-
rá Scripturá Veteris & Novi Testa-
nenti reperiri, quæ Ecclesiasticis Iure
ectèque tribuantur:* Quod argu-
mentum est hujus Tituli, & sub
eo probandum suscepi: rectæ Ra-
tionis dictamini minus conve-

nientèr me facturum existimo, si porrò aliàm probandi viam incederem, quam Ecclesiasticos id quod multis & supervacuis rationibus & argumentis probandum esset, interrogando. Nam alioquin multa repetenda forent, quæ jam superius in explicatione & interpræatione singularum Qualitatum dicta sunt, aut, quòd perquam sint manifesta, singularem tractationem minimè postulant. Deinde nullo Jure nullaque ratione Exigi ab eo aliæ confirmationes, comprobationesque potерunt, qui factum neget: & propterea, etiam multo minus ejusmodi quid exigendum est, si non sine causa, & proinde justè & bona fide se negare factum quid esse ostenderit, uti me puto jam ostendisse.

Accedit, quod alioquin etiam omnium & singulorum Privilegiorum, quæ Ecclesiastici sibi tribui volunt, rationes & argumenta,

ta, & earum eorumque rursus confirmationes omnes & singulas comprobare haberem necesse, ut tractandi rationi satisfiat; Quæ res singulare, & quidem ingens Opus postularet: si non Satyram potius, cum omnia Ecclesiasticorum rationes & argumenta tantopere à rectæ Rationis ductu aberrent & recedant: nisi hæc res à serio & pio hujus Operis instituto abhorreret. Denique ipsos Ecclesiasticos in hâc re summâ & quidem suâ causâ Judices facturus sum, quo melior illis conditio afferri, & æquior à me desiderari non potest. Quæsò igitur, ubi nam in universa Sacra Veteris aut Novi Codicis Scripturâ Privilegia ejusmodi, aut vel unum ejusmodi ex illis omnibus, quæ & ipsi sibi tribuunt, & ab aliis sibi tribui volunt, reperiatur, quod sex illis *qualitatibus* simul sit munitum, quæ conjunctæ tamèn vim debitam & necessariam illis solùm conferant. Et è

contrario, an non ab omnibus & singulis omnes illæ ſex qualitates ſimul abſint? Omnia, quæſo, & ſingula ſua Privilegia, & omnia & ſingula, rationum & argumentorum momenta, quibus, ſeu fundamentis ea inniti, quibusque confirmari ea liquidò, aut alio quocunque modo poſſe arbitrentur, diligenter & præſenti animo, qui omni Præjudicii impedimento vacat, expendant, ſi fortè nundum expenderint. Res enim non ipſorum ſolum, ſed & omnium aliorum hominum, & ipſius Dei Opt. Max. agitur. Et vel per ſe digniſſima eſt, ut vel ſola, cæteris intermiſſis ad aliquod tempus negotiis, expendatur. Præterquam, quod non ſolum & eum peccare mecum ſentient, qui ſciens falſò ſed etiam eum, qui dubitans, & qui incertus divini Juris ſibi debiti, aut Privilegii quicquam vel minimum, etiam minimam particulam certò arrogaverit, tribuerit,

rit, adscripserit. Et dubitandi causam non unam, sed multas, & ex quibus, si certi fieri velint, ut oportet, etiam plures confici possunt, suppeditasse aut suggessisse me confido. Ego quidem certus sum, & ex quo hanc materiam diligentiùs expendere cepero, in dies certior factus sum, neminem ex Ecclesiasticis esse, si ità expenderit, quin mihi consentiat: neminemque si post hac ità omnia expenderit, quin mihi sit consensurus. Sed vereor, ne hæc mea sententia in triplex genus hominum Ecclesiasticorum incurrat & incidat. Et *eorum*, qui metu Veritatis Privilegia, quæ dicuntur Ecclesiastica sivè Ecclesiasticis deberi, & eorum rationes & argumenta, rationumque & argumentorum momenta singula non expenderint. Et *aliorum*, qui veteris præjudicii vitio & culpâ, quamvis expenderint, veritatem tamèn nequient intueri: Et denique *eorum*,

qui poſtquam expenderint, & divinam Veritatem cognitam & perſpectam, habuerint, animi ſuperbientis vitio veritatem diſſimulabunt. Et qui propterea omnes in hoc convenient, & vocibus ſcriptiſque conſentient: Quod aut omnia, aut ſaltem plæraque, quæ vulgò Eccleſiaſtici ſibi tribuere & adſcribere, conſueverint, Privilegia, Eccleſiaſticis re vera, & ex voluntate Dei in Sacris patefactâ Codicibus debeantur. Sed culpâ fieri malevolorum hominum, qui Naturali vitio & peſſimæ vitæ conſuetudine ſunt corrupti, quod divina illa Eccleſiaſticorum, Privilegia non agnoſcantur. Et eandem ob cauſam Prodeos eadem non agnoſcere Privilegia, & pati nolle, ut in ſe ipſos aut Cives ſuos exerceantur cum maximè ipſorum ambitionis interſit, in nullâ re duces & monitores, & multo minus magiſtros & præceptores agnoſcere, & obſer-

ſervare. Quibus hominibus ineptis aut malevolis, ut etiam eodem opere & negotio ante ſatisfiat, quam ad alia pertractanda tranſgrediar, ſi ſibi fortè ſatisfieri velint: ut nihilo minus appareat, non hujus Veritatis aut meâ, ſed ſui culpâ, ipſis non ſatisfieri, non nullas rationes & argumenta ſupradictis brevitèr adjiciam. Nego itaque culpâ fieri aut malevolentiâ hominum, tàm aliorum quàm Civium, nec prætereà ambitione Prodeorum, quod hujusmodi divini Juris Privilegia, ſive quæ in Sacris Codicibus reperirentur, Eccleſiaſticis data & conceſſa negent. Et veriſſimum eſſe contendam, aliâ de cauſa non agnoſci, quam quià in Sacris Codicibus ipſi agnoſcere, animadvertere ſive reperire ejuſmodi Privilegia non poſſint. Et quia ſibi ab Eccleſiaſticis, in illis Codicibus agnita, animadverſa ſive reperta non demonſtrentur. Nam recta

Ratio non patitur, qui Deum Opt. Max. omnia potentem & ſcientem credant: ut eum ob infinitam *Potentiam* non metuerent, & ob infinitam *Scientiam* fallere poſſe confiderent. Noverunt enim ſe viribus multo inferiores eſſe, quam ut ei reſiſterent: & ſcientiâ, ut eum fallerent. Et eadem Ratione docentur, expedire, quod propitium & non iratum ſibi habent eum, cujus voluntati, ſua ipſorum voluntate poſt poſita, ob infinitam illam potentiam parere habeant neceſſe: Et qui certò ſcire poteſt, utrum ſuæ voluntati per omnia paruerint: Imò qui internas animæ cogitationes cognoſcit & proſpicit, ante quam ita cogitent, & perſpicit, cum ita cogitent. Cui nihil omninò magni, nihil parvi, etiam minimi momenti, quod Anima in homine cogitabit, quodque poſteà cogitabitur: & quod ex Animæ cognitantis & volentis arbitrio Cor-

pus

pus deindè efficit: ſive quæ Corporis motu Naturali fiunt; & ut omnia uno verbo complectar, quæcunque & quocunque modo ab Animabus & à Corporibus hominum proveniunt, & provenire poſſunt, tectum, ocultum vel ignotum aut tegi vel occultari poteſt, aut Ipſius omnia cognoſcentis conſpectui ſubduci quo minus ſciat & proſpiciat. Hunc neceſſario, ſi χαθὰ ἀνθρωπὸν loqui liceat, (quod utique ab omnibus hominibus faciendum eſt, donec aliam Rationem ille idem Deus Opt. Max. Animabus noſtris indiderit, & ſic aliter ab eo eruditi ſimus, & ab hominibus etiam ſit, ſcriptura ſacrorum Codicium ità præeunte, & χαθὰ ἀνθρωπὸν loquente, quam ducem in rebus divinis ſequimur) odio habere, & proinde illis obeſſe, qui ſuam ipſorum voluntatem ipſius voluntati præpoſuerint; & benè velle, & proindè illis prodeſſe, quicunque ſuam ipſo-

rum

rum voluntatem ipsius voluntati postposuerint, & huic per omnia paruerint. Cui rei itaque consequens est, Veritatem eorum, quæ homines inepti aut malevoli fortè prætendent, non modo longissimè à sanâ Ratione recedere, verum etiam ab ea planè abhorrere: cum ei per omnia adversentur: Quando quidem ipsius rei Natura, ut ejusmodi res eveniant, & contingant, nullo modo patiatur. Cum omnes & Deum Opt. Max. esse, & ist hæc omnia de eodem Deo indubitatò credant. Sed videor mihi exaudire hanc quotidianam vocem calumniantium, aut ineptorum hominum Ecclesiasticorum: *Magnam, si non maximam partem hominum, tam aliorum, quam Prodeorum, Deum esse, & isthæc omnia de eo indubitatò non credere*: & rursus aliam vocem ejusmodi hominum Ecclesiasticorum, qui superioribus in accusando mitiores sunt, aut videri volunt, dicentium;

rium; *Quamvis magna, non ta-
mèn maxima pars hominum, tam a-
iorum, quam Prodeorum, Deum esse,
& isthæc omnia de eo fortè credant,
amen sibi ipsis & data illa Privile-
gia negando, & impediendo quo mi-
nus illis utantur & Deum esse, & ist-
hæc omnia de eo credere non videri.*
Sed ad utramque vocem hæc res-
ponsa habento. Et primum isti
priores. Injustam & ineptam esse
accusationem eorum, quod ejus
Dei jussis & imperio non pareant,
quem non esse certò credunt. Qui
enim recta Ratione duce fieri po-
test, ut nullius jussis & imperio,
hoc est, nulli, sivè nemini juben-
ti sivè imperanti parerent? Et
quod proinde parendo Ecclesia-
stici in se se alterius, qui non est,
obtentu & nomine, sibi ipsis jam
demum Juris aliquid, quod anteà
non habuerunt, adipisci videren-
tur. Et quibus propterea usum
Privilegiorum impediendo, & il-
lis data esse negando, ostendunt
illis

illis se se nolle subjicere, illosque in se quasi Prodeos rerum sacrarum, quæ antiquâ & prava consuetudine cæteras res humanas trahere solent, constituere. Et quidem hoc isti posteriores: Inepta & falsa ratione indè colligi, propterea illos videri & Deum esse & isthæc omnia de eo non credere, quià ejusmodi Privilegia Ecclesiasticis data negent, & ob id usum eorum impediant: Nisi etiam simul & hoc verùm esse probetur, utrumque contra animi sui sententiam facere. Nam si ex ea faciant, Rationi convenienter ea faciunt, quo nihil amplius à quoquam Jure desiderari potest. Cum unum quemque suæ Rationi convenienter vivendo ipsi Deo recte servire, dicendum est & optimo modo in omnibus parere. Quod dici de illis Jure recteq; non posset, si sua ipsorum Ratione post posita incerti, & proindè dubitantes (ut certis

esse non licet in rebus solâ Ratione cognoscendis, nisi nostra id nos Ratio doceat, ut alibi pluribus ostenditur) aliorum, id est, Ecclesiasticorum Rationem præponerent & per omnia sequerentur. Cum hoc pacto hominibus magis, id est, Ecclesiasticis, quam Deo per Rationem contrarium jubenti; aut credere non permittenti, auscultarent & obedirent. Ut hinc palam & per omnia manifestum sit, omninò rectè facere eos, & qui Deum esse verè non credunt (si modo unus è millibus homo ejusmodi, Ratione tamèn sana præditus fortè reperiatur) & qui Deum esse verè credunt; Et quidem illos, nisi & Deus esse, & deinde ejusmodi voluntas certò probetur; hos autem, nisi de ejusmodi voluntate Dei ipsis satis certòque constiterit. Etettereà otiosum puto, hoc loco etiam commonuisse, ex iisdem rationibus & argumentis sub hoc Titu-

Titulo ad ductis & explicatis, palam & manifestum esse, maximè, si his illa conjungantur, quæ prolixiori oratione Tit. I. II. III. & IIII. de Jure & Potestate unius cujusque in se ipsum in *Statu Naturali*, & Prodeorum in omnes & singulos Cives in *Statu Civili* prosecutus sum, ut denuo evincam, *Ecclesiasticos homines etiam in rebus ad Deum, & ejus cultum pertinentibus, nihil prærogativæ habere in homines in Statu Naturali constitutos: Et in Statu Civili unà cum cæteris Civibus Iuri & Potestati publicæ sivè Prodeorum suppositos esse*; distinctione tamèn sempèr servatâ Religionis internæ & externæ, secundum ea, quæ sub iisdem Titulis non uno in loco, disputavi & explicavi.

Tit. VII.

Nulla etiam divini Juris Privilegia Ratione naturali, sivè lege Naturæ à Deo hominum inditâ Cordibus Animisque declarari, quæ Ecclesiasticis Jure rectèque tribuantur.

SEquitur, ut sub hoc Titulo ostendam; *Nulla etiam divini Iuris Privilegia Ratione Naturali, quæ ut lex Naturæ à Deo hominum indita est cordibus animisque declarari, quæ Ecclesiasticis Iure rectèque tribuantur.* Quæ quidem quæstio videri posset supervacuo labore speciatim denuò tractari cum ea suprà sub Titulo II. III. & IV. satis supèrque tractata & explicata sit. Quòd quidem ex parte verum est, quatenus sub iisdem Titulis hujus Quæstionis quidem fundamenta sunt posita; Et qui-

bus propterea nihil novi apponam, quod meam me tum sententiam satis superque explicasse & comprobasse existimem, verum cum ea, quæ ibi dicta sunt, non eo per omnia sensu, dicuntur, quo hæc Quæstio sub hoc Titulo disputabitur, iisdem quidem rationibus & argumentis ad aliquid utendum, & nonnihil tamen antè dictis adjiciendum erit. Notandum itaque est, de eo genere hominum me disputationem instituisse, qui non in sui ipsorum Potestate suique Juris sunt constituti, sed aliorum, id est, Prodeorum Juri & Potestati sunt suppositi. Usque adeò, si ulla illis Privilegia deberentur, ea ejusmodi esse oportere, ut illis etiam in Statu Naturali in alios homines deberentur, vel jam in Statu Civili in cæteros Cives debeantur. Et proindè, si verum est, ut verum esse jam suprà ostendi, quod in Statu Naturali (in quo solâ Ratione suâ ipsius

ipſius duce unus quiſque utitur, & uti debet) omnes homines *æquales* ſint, id eſt, nihil omninò Juris aut Poteſtatis, & propterea multò minus quidquam privi Juris ſive Privilegii in alios habeant, aut habere poſſint, præterquam in ſe ſolos: quia ſibi ipſi, id quicquid haberent aut adipiſcerentur Juris, Poteſtatis aut Privilegii in Æquales propter Æqualitatem dare non poſſunt; Nequè ab Extraneo adipiſci, cum in hac vitâ nemo exiſtat, qui hoc illis daret. Nam & is utique homo eſſe deberet, qui cum & ipſe æqualis cæteris eſſet, propterea eodem Æqualitatis Jure prohiberetur. Conſequens eſt, in ſtatu Naturali nulla omninò Privilegia Naturali Jure illis deberi, aut competere poſſe. Et deindè, ſi etiam verum eſt, ut ſuprà quoque verum eſſe oſtendi, quod in ſtatu Civili, qualitate communi depoſitâ, omnes Cives, & qui Civitatem ab initio conſti-

tuerunt, & qui ab his progeniti sunt, quique jam constitutæ Civitati, ut extranei, accedunt, omne omninò Jus & Potestatem, quod quamq; in se quisque à Naturâ, id est, à Deo Opt. Max. accepit, in Prodeos transtulerint, aut communi omnium Civitatum *lege* fundamentali intelligantur transtulisse. Adeo, ut nullum Civitati utile & necessarium Jus & Potestatem retinuerint, & multo minus, in alios ejusdem jam constitutæ Civitatis Cives acquisierint. Et quod omne omninò Jus & Potestatem, si quod quamque in alios Cives habituri sint, à Prodiis qui utrumque habent, accipere debeant: secundum ea, quæ cum de cæteris Civibus, tum speciatim de Ecclesiasticis Civibus agebam, qui in eo a cæteris Civibus nullo modo differunt, sub speciali Titulo ostendi. Consequens etiam est, neque in statu Civili ulla omninò Privilegia Naturali aut Civili

vili Jure illis deberi, aut competere posse. Quamobrem iis quæ sub præcedentibus Titulis dicta & comprobata sunt, summatim ita repetitis & sententiæ meæ apertius declarandæ causâ nonnullis additis, itâ concludi res tota videtur posse. Quando quidem in alio Statu, quam aut Naturali, aut Civili Ecclesiastici homines considerari non possint, quod alius qui in tertio genere esset, Status neque sit neque animo comprehendi possit: & in utroque Statu nulla omninò Privilegia Jure quopiam illis debeantur, aut competere possint: *Nulla ob id Ecclesiasticis his hominibus Privilegia ullo modo & ratione deberi, aut competere posse nisi & quæ singulos à singulis in statu Naturali, & in statu Civili à Prodiis in ipsos & in cæteros Cives accipiant acceperintve: Et proindè, quæ non Iure recteque secundum Rationem Naturalem sive legem Naturæ à Deo hominum Cor-*

dibus animisque inditam & insculptam, illis ipsis tribuerentur. Et hæc quidem fortassis, ut scripta & comprobata sunt, Ecclesiasticis suffecerint, aut non ità oppugnabunt, aut præterea hanc meam, quam sub hoc Titulo defendi sententiam non ab omni parte veram esse ex eo probare conabuntur: quod etiam si concedatur, quòd Ecclesiasticis nulla divini Juris Privilegia Ratione Naturali debeantur, propterea quòd in statu Naturali à singulis hominibus in homines singulos; Et in Civili statu à Prodiis in se & in Cives, provenire deberent: non esse tamen per omnia sive ab omni parte ipsa hæc Privilegia Juris humani. Evenire etenim, & fieri posse, & reverâ Evenire & quotidie fieri, ut nonnullas partes, quas ipsa Ratio Naturalis huic *Ministerio* maximè necessarias esse doceat, & sine quibus usu quotidiano Ecclesiastici erudiuntur,

tur, hoc *Ministerium* à se procurari non posse, à Prodiis denegentur. Ut dicendum sit, Rationem Naturalem in voluntate Prodeorum supplere, quæ partes necessariæ huic *Ministerio* desint. Sed hoc argumentum facili negotio subverti potest, & vel indignum longâ refutatione existimabitur, si ea, quæ ex eo inepta & absurda sequuntur, breviter collecta enarravero, & Lectoribus antè oculos posuero.

Quid enim hominum animis ineptius, & quid auribus absurdius cogitari aut dici potest, quam quod illud argumentum contineat, quovè pertineat. Ut nimirum hoc sit Jus Prodeorum, & in eorum solum Potestate positum, ut *Ministerium* hoc publicum constituant, & non constituant, sed si constituant, in constituendo his ipsis non licere, eum modum ponere, & eos fines dare huic *Ministerio*, quem, quosque velint:

lint: hoc eſt, majus minuſve Jus & Poteſtatem tribuere illis Civibus, quos aliis, ut hoc *Miniſterium* ipſorum loco procurent, præficiunt, ſed infinitum Jus & Poteſtatem tributum eſſe intelligi. Quaſi *Miniſterium* hoc *Eccleſiaſticum* à cæteris *Miniſteriis publicis* in hoc differat, quòd quidem, & tantum nudo nomine, ſed reverâ *Miniſterium* non ſit. Hoc eſt, Jus & Poteſtas, quidvis pro arbitrio voluntatis faciendi, (quod tamen Prodeorum tantum eſt) ſed non aliquid certi, idque certo modo, tempore loco, & ſic deinceps, faciendi. Quæ omnia & omnibus *Miniſteriis* conveniunt, & ut neceſſariæ ſolum partes omnia *Miniſteria* conſtituunt. Unde ſi qui *Miniſtri* ſecundum hujuſmodi *leges* Juris & Poteſtatis ſibi & *Miniſteriis* ſuis à Prodiis conceſſas & datas, *Miniſteria* procuraverint, ea rectè procuraſſe, & in procurando bononim Civium officio functi dicun-

licuntur. Et si contrà hujusmodi *leges*, vel præter eas quid fecerint, non Prodeorum loco *Ministeria* procurasse, sed debitam Prodiis fidem & obedientiam non præstitisse, se se aliis Civibus suo & proprio, hoc est, nullo Jure præficiendo. Quod Civium non est, & *Ministerium publicum* Prodeorum loco, Jure & jussu procurantium, sed salutis & quietis publicæ hostium & inimicorum.

Deinde hoc argumento & illud continetur: Prodeorum non esse de omnibus rebus liberum & summum arbitrandi & constituendi Jus & Potestatem, sed in nonnullis rebus, & quidem, quarum etiam ipsi auctores soli sunt, arbitrandi & constituendi Jus & Potestatem Civibus in Statu Civili relictum esse, & deberi. Nam alioquin Ecclesiasticis Civibus etiam non liceret eas esse huic *Ministerio* necessarias partes arbitrari: si non necessarias Prodii eas

arbitrati ſint, & poſteà quoque arbitrentur: & proindè nunquam adjungant & ſuppleant.

Poſtremò, vel ab omni veritatis ſpecie abhorret: Poſſe *Miniſterium* aliquod à Prodiis conſtitui, & Jure *Miniſterii* cenſeri, cui conſtituto unà vel plures poſteà partes deſint, ſine quâ quibuſve illud procurari non poſſet: hoc eſt, *Miniſterium* eſſe, & ſimul non eſſe. Quod ut melius intelligatur, & nonnihil novi prædictis adjiciatur, ità diſtinguendum videtur. Fieri quidem poſſe, ut *Miniſterio* alicui publico aliquid, tanquam pars ejus & quidem ei neceſſaria deſit, ut illud vel hoc vel illo modo, tempore, loco, & ſic deinceps, procuretur. Sed propterea non eſt ea pars omninò, & generalitèr neceſſaria: Quoniam hoc caſu tantum, ſi Prodii Jus & Poteſtatem Eccleſiaſticis tributum non augeant, & ſupplementum non addant, indicio eſt, nolle

Pro-

rodeos, ut Ecclesiastici eam rem btineant, quæ hoc *Ministerium* oc vel illo modo, tempore, lo-o, & sic deinceps, procurando btineri posset. Sed nihilominus dem, & tale manet *Ministerium*, uale ab initio constitutum est, & ræstituto modo, loco, tempo-e, & sic deinceps, procurari po-est. Quemadmodum eâdem ra-ione indicio esset, nolle Prodeos *Ministerium* eâ cum utilitate Ci-ium amplius procurari, quâ fortè rocurari posset, si utilem fortè illi partem scientes negarent: aut si cientes mutari *Ministerii* condi-ionem nollent, quamvis pristinis legibus *Ministerio* datis, & muta-tione lapsuque temporum & mo-rum jam non ità utilibus, atque illæ jam olim fuerunt, *Ministe-rium* etiam non ita utiliter procu-raretur. Quanquam harum rerum nihil ad Civium agnitionem aut arbitrium pertineat. Adeò, ut & Prodiis semper, & ab omni parte inte-

integrum & ſalvum Jus & Pote-
ſtas ſervari & manere debeat; E
hinc etiam Eccleſiaſtici Prodeo
hujuſmodi omnium Privilegio-
rum auctores agnoſcant.

Tit. VIII.

Nulla etiam divini Juris Privilegia Eccleſiaſticis hominibus ex Voluntate Dei extra ordinem & prætèr Rationem naturalem Patefactâ deberi, quæ illis Jure rectèque tribuantur.

SUper eſt, ut poſt duo ſuperiora divinorum Privilegiorum genera explicata & pertractata, etiam hoc, quod tertium & ultimum genus divinorum Privilegiorum eſſe dixi, pertractem. Nimirum, *An ulla divini Iuris Privilegia Eccleſiaſticis hominibus ex voluntate Dei fortè extrà ordinem, & prætèr Rationem Naturalem pate-*

tefactâ debeantur, quæ illis Iure re-ĉque tribuantur. Quod ut Expli-ccitius agam, illud præmittendum est, non de illis me divinæ Volun-tatis Patefactionibus verba factu-rum, de quibus aut mentiones in sacris Codicibus fiunt, aut integri libri in iisdem conscripti repe-riuntur. Si quidem de illis locus disputandi fuerit sub Tit. VII. cum de primo genere Divinorum Privilegiorum agerem. Sed de e-jusmodi divinis divinæ Volunta-tis Patefactionibus, quæ nostris nonnunquam temporibus, singu-lis hominibus contingere dicun-tur. Quas ut posse contingere non negem (posse enim Deum omnia & quidvis illi facere licere, mani-festum est) sed doceam, quemad-modum factas oporteat, ut ulla ex iis sive ob eas Ecclesiasticis Pri-vilegia debeantur, & Jure rectè-que tribuantur, illas ità definien-das censeo. *Ut sint Patefactiones à Deo quibusdam hominibus extrà or-*
dinem

dinem & prætèr Rationem Naturalem factæ, & insuper jubente, ut ea aliis hominibus annuntient. Et quidem operæ prætium non est, ut multis explicem, quid nam his verbis: *extra ordinem* & *præter Rationem Naturalem*, intellectum velim. Cum ex iis, quæ prolixiori oratione superius non uno in loco disputata sunt, satis superque intelligere liceat, *extrà ordinem* Divinam Dei Voluntatem patefieri, idem esse, quod *præter Rationem Naturalem*, & vice versâ: Quoniam Naturalis Ratio Dei vice Divinam nobis Voluntatem solito modo patefaciat. Adeò ut utrumque explicatioris tantum intellectus gratiâ scriptum sit. Sed plus operæ in hoc ponendum est, ut rectè percipiatur, quamobrem in definitione hæc verba adjecerim. *Et insuper jubente.* Quorsum enim *Iussus*, inquient? Et an sola divinæ Voluntatis Patefactio non sufficit, ut quis annuntiandi Privile-

ilegio utatur? Equidem & *Iuss-um* insuper necessarium puto, & um sit res perceptu facillima, aucis rationibus & argumentis ertam meæ sententiæ veritatem stendam. Nam si cui Voluntatis Divinæ Potefactio modo insolito acta sit, nullo insuper *Iussu* interveniente, vel accedente, ut eam aliis annunciet: is quidem rectè dici potest, scientiâ istius Voluntatis divinæ à Deo cæteris hominibus, quibus ejusdem eo modo Voluntatis Patefactio non contigit, ante positus, & huic illi postpositi esse: Quod Deus illos eâ singulari gratiâ & favore dignatus non sit: Sed nullo modo nullaque ratione dici potest, eam Voluntatem annuntiandi Jure sive Privilegio indè vel ob id præditus esse: præsertim, si invitis Prodiis eam annunciaret. Et quidem non magis aliquo Jure Privilegioque est præditus, quam alii aliquo Jure Privilegioque ob id præditi essent,

ſent, qui eam Voluntatem ab eo eam palam annuntiante vel privatim narrante cognoviſſent. Niſi quis fortè *modo* cognoſcendi eam Dei voluntatem, quod ille eam ab ipſo Deo patefaciente, hi ab homine eam patefactam annuntiante vel narrante cognoverint, omnem Juris & Privilegii rationem adſcribat, atque tribuat. Quod à rectâ Ratione nimium recedit, eaque ab omni parte deſtituitur. Nam nulla ſcientia, nulla cognitio alicujus rei, quamvis hæc vel illa alicujus ſola ſit, ſcienti & cognoſcenti Juris aliquid aut Poteſtatis in alios confert, aliiſque præponit: ſed hoc tantum facit, ut ſit aptior magiſque idoneus quicquam ea duce & magiſtrâ peragendi: ſi modo peragere liceat. Adeò ut nuda ſcientia aut nuda cognitio, hoc eſt, Privilegio eâ invitis Prodiis utendi non munita, ſcienti & cognoſcenti nullo modo Privilegium tribuat,

buat, ſed ſolum illis proficiat & proſit, quibus eâ ſcientiâ & cognitione utendi Privilegium accedat. Quemadmodum uſu rerum quotidiano Docemur, eum, qui ſcientiâ & multarum rerum cognitione cæteros longè ſuperat & antecedit, non ob id Privilegio quidvis, vel hoc vel illud faciendi, alios ſuperare aut aliis præpoſitum eſſe, ſed nonnunquam Iuris & Privilegii cauſâ & vi *hominibus ineptioribus* tributi, his præſtantiſſimos omni ſcientiâ & cognitione viros parere compelli. Et ob id tamen illos non queri, quamvis ſe poſtpoſitos & ſuppoſitos doleant, cum nullo Jure de injuriâ quererentur.

Quæ ita à me diſputata & nonnullis comprobata rationibus & argumentis, ut à calumniis adverſariorum etiam tuta præſtentur: ipſe mihi argumenta confingam, quæ potiſſimum meæ videri poſſent ſententiæ adverſari. Et primum

mum quidem argumentum hoc esto. De ejusmodi rebus Divinæ Voluntatis *Patefactiones* esse posse, quæ non ad eum modo, cui eæ contigerunt, verum etiam ad alios homines pertineant: veluti de æternâ hominum salute. Ut aliorum non minus, quam illius eas scire & cognoscere intersit. Et propterea fraternæ charitatis & amoris, aliis hominibus debitæ necessitate quis compellatur, quamvis *Iussu* Patefactionibus non insuper addito, res adeò scitu cognituque necessarias aliis hominibus annunciare. Sed hoc argumentum nullius momenti esse ab omnibus, ut confido, censebitur, qui in memoriam paulisper revocare velint, quæ superius à me disputata & aliquoties repetita sunt, de omni & summa Prodeorum in omnes & singulos Cives Jure & Potestate. Nam confestim mihi in hoc consentient, unum quemque quantum
ad

ad necessitatem sciendi & cognoscendi attinet, sibi tantum & non aliis eam dijudicare licere: quæ divina *libertas* est *Religionis internæ*, & hominis Deum Opt. Max. *ex animi solius sententiâ* co-entis: & in quam quemque Pro-diis nihil Iuris aut Potestatis ransferri potest, aut competit. Sed quatenus ea earum rerum cientia & cognitio etiam aliis ho-ninibus adeò esset necessaria, ut as illis annuntiari oporteret; um *Corporis* & non *Animæ* solius isus intercedat, & vel *Corporis*, antum cum ore scriptove annun-iatio omnis peragi debeat, Pro-leorum tantum esse discernere & lijudicare, utrum annunciari eas es nec ne, & suæ & suorum Ci-ium saluti sit necessarium. Quod lifficulter credendum est: cum u-ique in incerto erit, an Deus Opt. Max. res eas uni patefactas liis etiam patefieri & annunciari elit, quibus eas patefacere æquè

 atque

atque huic uni potuisset, si voluisset. Et quæ non insuper jusserit, ut aliis annunciarentur: Cum tamen Prodii ipsius vice & loco Civibus imperantes, ut earum rerum & ejus Voluntatis ignari, annuntiationem omnem Jure sint prohibituri. Maximè, cum omni fide indignus videatur, qui incredibilia & Deo Opt. Max. indigna Civibus annuntiaturus sit; veluti novam aliquam de æternâ salute Doctrinam, eamque ut necessariam: sine quâ tamen omnes hactenus Deo Opt. Max. viventes morientesque confisi ad æternam salutem prevenerint, aut pervenisse credantur. Quemadmodum & hæc Doctrina superiori ad huc multò magis esset incredibilis Decrevisse Deum Opt. Max. ex quo tempore quarumdam rerum alicui Patefactio facta est, neminem deinceps sinè earum scienti[a] & çognitione, sed ea solum præditos ad æternam salutem perdu-
cere

cere. Nam Voluntatis suæ incertum & sibi non constantem Deum Opt. Max. fingeret, qui suum tamèn Decretum de æterna salute hominibus largienda & donanda, ut æternum, & conditiones, quibus sit largiturus donaturusque ut sempiternas in sacris Codicibus patefecit. Et suprà dictis alia porrò & hæc nova de necessitate dubitandi ratio accedat: Quod vel idcircò aliqua sciendi & cognoscendi necessitas multò minus præsumenda sit, cum Deus Opt. Max. præterquam, quod Patefactionibus *Iussum* non adjecerit, prætereà quoque non patefecerit, earum rerum scientiam & cognitionem aliis necessariam esse. Adeò, ut quocunque modo res accipiatur, aut nulla sit confingenda necessitas, aut si qua sit (quæ tamen esse non potest, cum Deum Opt. Max. Voluntatis suæ sive Decræti pœnitere non possit) ei soli earum rerum scientiam

fuisse videri necessariam, cui *Patefactiones* Contigerunt, & eâ de causa huic uni videri contigisse.

Porrò, ut eadem opera non nihil de divinis Patefactionibus adhuc adjiciam, quod sæpius usu venit. Fingam *Patefactiones* à Deo de rebus ejusmodi alicui factas esse, quæ hactenus hominibus non latuerint, sed vel insacris Codicibus commemoratæ reperiantur, vel alioquin Ratione Naturali sint manifestæ & cognitæ, quamvis homines fortè eas non faciant, cum sint faciendæ, aut faciant, cum non sint faciendæ. Verum quis hinc necessitatem diceret ei impositam, eas aliis annunciandi? Quis Jus cuipiam acquisitum, eas Prodiis etiam invitis annunciandi? Et tamèn omnis Ætas vidit, homines eâ male sana vel prava mente præditos, qui ex eo & necessitatem sibi impositam, & Jus invitis Prodiis annuntiationes earum rerum faciendi acquisitum, &

à Deo

à Deo ſibi datum dixerint. Cum tamen omnes mecum, quibus ſola Veritas omni privato honore & utilitate potior eſt, fatebuntur: in his ipſis rebus à Deo ita cuiquam patefactis utilitatem quidem eſſe poſſe, vel fortè neceſſitatem, ut homines eas res doceantur, ſed neceſſitatem nullam ei impoſitam, cui Patefactiones earum rerũ contigerunt, ut ſine *Juſſu* Dei patefacientis, & quidem invitis Prodiis ad docendum eas accedat. Cum è contrario idem Deus Opt. Max. & in ſacris Codicibus juſſerit, & quotidie per Rationem Naturalem quemvis jubeat, ut Prodeorum voluntati & imperio Cives in omnibus & per omnia pareant, & obtemperent; Et iis invitis nihil quicquam committant. Quorum tamen *Permiſſu* ſolo (ſive tacita ſive manifeſta voluntate permittant, nihil refert) nec aliter Civibus quidquam Juris acquiritur, aut acquiri poteſt, Di-

vinas Patefactiones aliis Civibus annunciandi.

Apparet igitur, ut quis Jure *Patefactiones* qualescunque Divinas aliis annunciet, *Iussum* Dei Patefactionibus accedentem omninò esse necessarium. Alioquin Prodeorum arbitrio totam rem committendam esse, ut annuntiationes fieri vel concedant, vel prohibeant. *Iussum* autem Dei patefacientis, non modo verum desidero, sed de quo Prodiis liquidò constare possit. Nec distinguo, sive idem Deus & Prodiis patefaciat, ut concedant, sive alio quocunque modo Divinæ Voluntatis Prodii scientes & certi fiant. Nam si ipsis de Dei patefacientis *Iussu* non constaret, quamvis etiam quis fortè annunciare jussus sit, Rationi Naturali sivè Deo per eam imperanti nihil adversi committerent sed etiam pie rectèque annunciationes prohiberent. Quando quidem Dei *Ius-*

sus

us Jussum quidem obliget ad an-
nunciandum, sed nullo modo *in-
jussos* Prodeos, ut annuntiationes
fieri patiantur. Nam quantum ad
Prodeos Jussum Dei patefacientis
ignorantes attinet, etiam *verum*
Jussum pro *ficto* & *falso* habendum
esse palam est.

Sed quid si Prodiis de Volun-
tate Dei cum patefacientis, tum
insuper Jubentis, quocunque mo-
do constiterit, & tamen ipsi jussi
non sint rei rerumque patefacta-
rum annunciationes non prohi-
bere: an distinguendum erit? Et
ego quidem distinguendum non
puto, sive ipsi jussi sint, sive alio
quocunque modo divinæ Volun-
tatis certiores facti sint. Ut idem
hîc dicendum sit, quod de tacitâ
& manifesta voluntate Prodeo-
rum disputavi; In quâ utraque ni-
hil esse constituendum discrimi-
nis ex eo quavis re clara & mani-
festa est evidentius, quod omnis
obedientia in eo consistat, quod

voluntati vel Dei vel Prodeorum obsequamur. Et Divinæ quidem voluntati non satisfieri à Prodiis palam est, si annunciationes scientes prohiberent, quas tamen fieri voluisse Deus Opt. Max. jubendo demonstraverit.

Ne autem hæc disputatio mea in fraudem meæ, sententiæ quæ eò pertinet, ut per me & Dei Opt. Max. Jus in Prodeos, & Prodeorum in Cives sartum, tectumque conservetur à quoquam ita accipiatur, quasi solus Dei *Jussus* & is quidem Prodiis cognitus sufficiat, ut Jussus ab omni parte Prodeorum Juri & Potestati sit subductus, & sui Juris & Potestatis factus infinitam sibi arroget annuntiandi licentiam. Notandum est, & negari non poterit; Uti Deus jubere voluit, & propterea jusserit, si *modum* annunciandi *Jussui* adjecisset, Jus annunciandi *modum* Dei *Jussui* adjicientis non excessurum cum eo Voluntas Jus annuntiandi

Jussc

usso tribuens, terminaretur: Et proindè, id omne à Dei Voluntate non procederet, quod & quatenus eum *modum* excedat. Quambrem si modum non adjecerit, qui *modus* in annunciendo servandus sit, non *Iussi* sed *Prodeorum* arbitrio decernendum à Deo relictum esse intelligitur: Cum eo Prodeorum Jus & Potestatem non imminuerit, aut dici possit imminuere voluisse. Quod tamen utique si fortè aliquando rationes dubitandi non desint, Jussus sibi soli, & non pro Civibus, & multò minus Prodiis, sine alio & novo Dei Privilegio, judicare liceret. Cum Prodiis idem Jus hunc *Iussum* divinum interpraetandi competeret, quod illis in utrisque sacris Codicibus interpraetandis competere, alio loco comprobavi. Et propterea eaedem distinctiones & hic locum haberent, quas de Prodiis, & qui Deum esse credunt, & qui non credunt, eodem loco confeci.

Et

Et sic ex iis, quæ hactenus dil
putavi, manifestum esse arbitror
quales esse divinas *Patefactione*
oporteat, ut alicui Juris aliquid &
Privilegii ex iis acquiratur. Sed u
evidentius appareat, quam diffi
culter cuiquam Juris quicquan
acquiri possit, & *Iussus* necessita
tem, & quod Prodiis innotescer
debeat, considerari oportet. E
quidem in Patefactionibus sæp
numero *Iussus* Dei desiderabitur
Multi enim ab omni Ævo homi
nes extiterunt, Patefactiones re
rum scitu necessariarum, vel futu
rarum sibi quidem factas ess
gloriantes, sed pauci, qui se insu
per Jussos dixerint, eas Patefa-
ctiones annunciare. Et si *Iussu*.
fortè Patefactionibus accedat, quo
modo quæso, de Veritate jussus
Prodiis liquidò constare poterit,
si oculos & mentis aciem in varia
tempora, quæ post Christum na-
tum & nos intercesserunt & va-
rias Ecclesiasticorum sectas, di-
ver-

ersissima & contraria sentientes
c docentes, converterint. Et
naximè, si ipsorum de Deo & re-
bus divinis sententia, quamque
per Ecclesiasticos *Ministros*. Cives
locere voluerint, rebus illis, quæ
patefactæ dicuntur, omni modo
adversetur. Ut alias quampluri-
nas difficultatis causas & rationes
prætermittam, quæ ferè impossi-
bilem *Iussus* cognitionem sint fa-
cturæ, nisi prætereà Deus Opt.
Max. & Prodiis jubeat, earum re-
rum annuntiationes pati, quas
ipsis ignorantibus quem annun-
ciare jusserit.

Planè quamvis ità difficultèr
cuiquam Iuris aliquid divini Pro-
diis invitis acquiri possit, ut ferè
nunquam cuiquam acquisitum di-
ci, aut usui esse possit: nullo proin-
de modo, multoque minus per-
spicere possim, quo pacto ex di-
vinis hujusmodi *Patefactionibus* a-
liquid Divini Iuris & Privilegii
Ecclesiasticis omnibus, sive eo-
rum

rum universo Ordini acquiri pos-
set. Cum *Iussus* illi Divini Uni
vel Quibusdam tantum homini-
bus contingerent, & cui quibusve
proinde solis Iuris & Privilegi
divini aliquid acquisitum esset. E
nulli ferè ulla ætate homines ex-
titerint, qui cum Patefactione
sibi factas dixerint, *Iussum* etiam
iis adjectum dixerint, aut si forte
adjectum dixerint, eum etiam ad
alios, quam ad se solos pertinere
voluerint. Quanquam, si pertine-
re dicerent, eadem difficultas *Ius-
sum* cognoscendi impediret, quo-
minus *Iussum* jure recteque exse-
querentur. Illud autem Homines
Prudentiores semper observa-
runt; Quoniam Ius hoc privatum,
& non ad universum Ecclesiastico-
rum *Ordinem* pertinere dixerint,
hujusmodi hominibus nullos ma-
gis infensos & adversos hostes
contigisse, quam ipsos Ecclesia-
sticos, qui se minoris fieri à Deo
nullo modo aut videri voluerint,
aut

ut etiam nunc patientur. Quamobrem demum ita Rem definire licet: *Nulla etiam divini Iuris Privilegia Ecclesiasticis hominibus ex Voluntate Dei Extrà ordinem, & præter Rationem Naturalem patefacta deberi, quæ illis Iure recteque tribuantur.*

Tit. IX.

De Privilegiis humani Juris in genere. Et speciatim, quod nulla Privilegia cujuscunque Juris Extranei, tam antiqui, quam novi, ad Ecclesiasticos pertineant.

HActenus de Divini Juris Privilegiis, eorumque tribus summis generibus, ad quæ quodcunque Privilegium *Divini Iuris* vocari possit aptè revocari posse videtur, latissimè disputavi. Quamobrem ordinis ratio postulat, ut etiam de *humani Iuris* Privilegiis

giis videatur. Quæ quo attentius considero, eo magis inducor, ut credam, mihique persuadeam, quam aptissimè ea ad hæc tria summa genera, quæcunque Juris extranei dici possint, reduci posse. Nimirum; *Ut ea Iuris extranei, vel antiqui, vel novi esse debeant.* Deinde; *Vel ex pactis & Conditionibus fæderum ab Extraneis Prodiis cum ipsorum Prodiis initorum descendere. Postremò; Vel ex Usu & Consuetudine contrario, tam suorum, quam Extraneorum, veterum & recentium Prodeorum Provenire.*

Quod autem, nulla ex tribus his summis generibus Privilegia, hoc est, nulla omninò Iuris humani & Extranei ad Ecclesiasticos pertinere possint, deinceps docturus, singula genera singulis tractanda Titulis destinavi. Et quidem Primum genus Privilegiorum humani & extranei Iuris hoc Titulo explicabo, & palam planumque faciam, rectæ Rationi & Juri

Juri convenienter me contendere. *Nulla omnino Privilegia cujuscunque Iuris extranei, tam antiqui, quam novi, ad Ecclesiasticos pertinere.*

Quod ut brevitèr & liquidò iat initio notandum est, quod appellatione *Iuris extranei*, illud omne Jus intelligo, quod ab aliis, quam à suis Prodiis Provenit, aiosque quam suos ipsorum Proleos auctores habet. Quamobrem tiam dicendum, est, omnia istæc Juris extranei Privilegia ejus riginis & conditionis esse, ut à uis auctoribus & extraneis Prodiis quibusdam ex ipsorum Civius, ut cæteris in suâ ipsorum Ciitate superiores vel præpositi esent, data tantum & concessa sint: on autem *extraneis*, hoc est, alteius sivè extraneæ Civitatis Civius, ut cæteris ejusdem extraneæ Civitatis Civibus superiores vel ræpositi essent. Cujusmodi tamen omnia extranei Iuris Privilegia esse debeant, si ad alterius Ci-

vitatis Cives Ecclesiasticos pertinerent, & ipsis Iure deberentur. Quapropter, ut etiam ostendam, quod nulla ejusmodi *Iuris extranei* Privilegia sint, aut esse possint, breviter nonnulla hoc loco erunt repetenda, quæ initio hujus Libri fusius disputavi, ut de eo amplius nulli liceat dubitare. Et primò; quod nulla *Inæqualitas* hominum, præterquam in solo statu Civili oriri possit, & cæteros omnes ut in Statu Naturali, ita Æquales inter se esse, & manere. Et hinc etiam alterius Civitatis Prodeos, si cum alterius Civitatis Civibus comparentur, hos, illis quamvis Prodiis, æquales esse sicuti etiam Diversarum Civitatum Prodii interse æquales sunt cum utroque casu, nullâ Civitatis communione intercedente, omnes ut in statu Naturali Constitutos haberi & considerari oporteat. Quemadmodum etiam reverâ adhuc in statu Naturali manent

con

constituti, qui per Civitatis unius constitutionem statum Naturalem in Civilem non commutaverint, aut licet diversarum Civitatum Cives sint, alii tamen ad aliorum jam constitutam Civitatem, statumque Civilem non transierint, & unius Civitatis partes sint effecti: Cui rei consequens est, cum in Statu Naturali & *Æqualitatis* nihil Juris aut Potestatis alii in alium competat, aut competere possit, nec alterius Civitatis Prodeos nostræ Civitatis Civibus Privilegia, & vice versâ, nec nostræ Civitatis Prodeos alterius Civitatis Civibus Privilegia dare aut concedere posse. Nam cum nostræ Civitatis Cives in alterius Civitatis Prodeos nihil Juris aut Potestatis Naturalis transtulerint, & ne transferre quidem, jam antè in nostros Prodeos omni Jure & Potestate per manifestam vel tacitam voluntatem translato, possint, nihil

Juris aut Potestatis illis competit, ut alios Cives aliis & cæteris præponant, vel alios & cæteros aliis quibusdam Civibus supponant. In quibus tamen rebus omnis Privilegiorum ratio & vis consistunt. Quapropter, si fieri per rerum naturam posset, ut alterius Civitatis Prodii nostris Civibus aliqua, qualiacunque Privilegia darent & concederent, & ea Jure rectèque dari & concedi dicerentur, & simul hoc dicamus necesse est, illos Prodeos etiam nostræ Civitatis Prodeos esse, nobisque omnibus præ esse: nostros autem quos vocamus Prodeos, ita falsò vocari, neque Prodeos esse, sed illorum Prodeorum ministros, qui eorum jussu & auctoritate nos nostraque omnia procurant, & administrant.

His autem, quæ ità à me disputata sunt, nullo modo adversatur, quod quidem objici, quamvis nullà ratione, posset? Quod in omnibus

bus vel plerisque Civitatibus & Rebuspublicis Christianis usu veniat, quod antiquum Pop. Ro. Jus, itemque quod Canonicum sive Pontificium appellatur, & nonnunquam etiam aliarum Civitatum, sive Populorum, tam antiquorum quam recentium Iura & Consuetudines utilitèr allegentur, & huic usui sint, ut vel eadem, quæ in illis Civitatibus Privilegia data & concessa fuerint, vel ad exemplum eorum similia & æqualia sibi Cives Iure rectèque tribuant, eorumque beneficio aliis se Civibus præponant. Et quod idem Civibus Ecclesiasticis liceat, aut licere debeat. Nam isthæc Iura & Consuetudines non quatenus aliarum Civitatum sunt, sed ut manifesta, si isthæc jusserint observari, aut ut tacita præcepta, si illis uti Civibus Prodii non vetent, sed uti etiam patiantur, ad Cives nostros pertinent, & obligant. Et proinde desinunt extra-

nea Iura & Consuetudines esse, simul atque vel manifesto vel tacito nostrorum Prodeorum jussu vel consensu à nobis sunt recepta. Et nihil pristinæ conditionis retinent, quam quod dici: possint olim aliarum Civitatum Jura & Consuetudines fuisse: & è contrario, ejus conditionis fiunt, cujus illa Jura sunt, quæ ad exemplum jurium extraneorum à Prodiis nostris sunt constituta, & illæ Consuetudines, quibus omninò consimiles in nostrâ Civitate usu introduci Prodii nostri passi sunt. Quamobrem, cum eodem Jure & ordine haberi debeant atque alia Prodeorum nostrorum Jura, quæ primitus à nostris Prodiis sunt constituta, aliæque Consuetudines, quæ primitus eorum patientia sivè tacito consensu sunt introductæ, super vacuo labore contenderim, cum eorum voluntate, sicuti cætera quoque Jura & Consuetudines ambulatoria esse:

Et

Et proinde *nulla ex illis Privilegia, ut ex Extraneis, sed solum ex Proleorum nostrorum Voluntate ad Ecclesiasticos pertinere.*

Tit. X.

Nulla etiam Extranei Juris Privilegia ex Pactis & Conditionibus fœderum ab Extraneis Prodiis cum ipsorum Prodiis initorum ad Ecclesiasticos pertinere posse.

SEcundum genus Privilegiorum Extranei Juris, si quæ ad Ecclesiasticos pertinerent, *ex Pactis & Conditionibus fæderum ab Extraneis Prodiis cum ipsorum Prodiis initorum descendere deberet.* Quod autem neque ex hujusmodi Pactis & Conditionibus ulla ad eos Privilegia pertineant, quæ Juris Extranei esse dici possint, per se erit

manifestum, si comprobavero, vel ipsam omnis sivè cujuscunque Reip. sive Civitatis rationem & naturam non pati, ut quæpiam extranei Juris Privilegia, ad alterius Civitatis Cives, tanquam extranea pertineant. Non quod Cives alterius Civitatis extranei Juris Privilegiorum sint incapaces, sed quia Extraneis Prodiis Jus & Potestas desint, aliis Civibus, quam suis, Privilegia qualiacunque concedendi. Quibus si idem Jus & Potestas adessent, quorum solâ vi omnis & cujuscunque Civitatis Civibus Privilegia dari & concedi possint, ut ea extranei Prodii dare & concedere possent, ita etiam eorum capaces alterius Civitatis Cives essent. Verum hæc vel sui naturâ, & per se adeò sunt manifesta, & omnium judicio cognitu & judicatu facilia, ut supervacuo opere & labore amplius confirmarentur.

Illud itaque videndum erit, quam-

uamobrem Prodii non aliis Ci-
ibus quam suis, & consequenter
on alterius Civitatis Civibus
'rivilegia dare & concedere pos-
nt. Quæ res facilis operæ est, ut
tiam manifestò doceatur. Re-
etenda, enim tantum sunt ea,
uæ superius aliquoties à me tra-
tata locum hîc denuo habere &
ractari postulant. Nimirum o-
nnes homines naturâ sive Jure
Naturali æquales esse, & hanc esse
im & naturam ejus *Æqualitatis*,
it ab æqualibus in æquales nihil
uris transferri possit: Et quidem
ion *Extranei*, quia nondum ha-
beant: alioquin jam tum inæqua-
es esse eos, & superiores aliis o-
porteret: Neque *sui*, quia ejus
ranslatione aliis inæquales & in-
eriores efficerentur. Quo casu ab
næqualibus & inferioribus in i-
næquales & superiores, non au-
tem ab æqualibus in æquales quic-
quam Juris transiret: quia æqua-
es utrinque non manserint. Et in-

dè omnem Inæqualitatem in Statu Civili oriri, quod omnis Juris & Potestatis naturalis in Prodeos translatione factâ, homines se ipsos Cives, & Prodeos se ipsis superiores fecerint. Notandum etiam est, & eam hujus translationis vim & naturam esse, ut quandiu Cives sive in Statu Civili maneant, & hostes cæterorum Civium & Prodeorum esse, vel fieri nolint, quod translatum Ius & Potestatem alio modo recuperare nequeant, nisi ab iis, qui utrumque possident, & iis quidem tacitâ, vel manifestâ voluntate restituentibus. Qui si uni vel pluribus Civibus quicquam Iuris translati Potestatisque rursum largiantur, & quatenus largiantur, cæterorum etiam num Civium Iure & Potestate retento, id ejus eorumve privilegium est, & quidem majus minusve, prout plus minusve Iuris & Potestatis pristini Prodii sint largiti. Nam omne Ius & Potesta-

ſtatem quibuſdam vel omnibus Civibus reſtituendo, illo caſu nonnullos Civitati eximerent, & ad Statum Naturalem reducerent, hoc vero univerſam Civitatem tollerent, & omnes tam Cives, quam Prodii ad priſtinum ſive Naturalem ſtatum reverterentur: Et rurſum omnes inter ſe æquales fierent, omni ſcilicet Inæqualitate cum interitu Civitatis ſublatâ.

Apparet igitur, ab extraneis Prodiis in alterius Civitatis Cives nihil Iuris transferri poſſe. Primò; quià transferre & transferendo reſtituere non poſſunt, quod nunquam habuerunt. Deinde: quià in ſtatu Naturali ſunt, uti duarum Civitatum Prodii & Cives, ita etiam extranei Prodii & alterius Civitatis Cives: cum inter hos omnes nulla Iuris & Poteſtatis Naturalis mutatio facta ſit, nec promiſerint eo eâve in ſe invicem non uti, & proindè, nihil hinc

hinc indè Iuris & Poteſtatis in alios dici poſſit tranſiiſſe. Poſtremo: quià omnis alterius Civitatis Prodeorum Iuris & Poteſtati tranſlatio extraneis Civibus facta ſi quid Iuris & Poteſtatis extrane extraneis Civibus acquiri poſſet id ipſis non in ſuos, ſed in alteriu Civitatis Cives competeret: quorum Juris & Poteſtatis tranſlatio ipſis facta eſt. Quo pacto cæteri tamèn ſuis Civibus, quia & quandiu ipſi Cives manent, æquales etiam, & ſuis etiam Prodiis inferiores manerent. Nec aliter res ſe haberet, ſi uni pluribuſve noſtræ Civitatis Civi Civibuſve omne alterius Civitatis Ius & Poteſtas transferrentur, & Prodeus Prodiive fieret, fierentve. Nam adhuc ſuis Civibus æquales, & ſuis Prodiis inferiores manerent: quoniam omnem & integrum omnium virium ſuarum uſum, quem ſuis Prodiis jure Civitatis ſive ſtatus Civilis debent, nundum

illis

llis invitis tanquam hostes rece-
perint, aut à volentibus Prodiis
recuperaverint: Et proindè ad-
huc obligati sunt ac maneant,
quantum animi corporisve viri-
bus possint, Prodiis suis hoc ju-
bentibus illis quondam alterius
Civitatis Civibus ex eorum arbi-
trio imperare, & eorum omnium
vi & potestate uti tàm ad con-
servationem, quam ad commo-
da suæ Civitatis sivè Reip. procu-
randa. Ità ut nostri Cives ità alte-
rius Civitatis Civium Iure & Po-
testate donati, non aliter aliove
modo sint habendi, aut accipien-
di, nec hæc res universa alitèr in-
terpretanda, quam quòd per eos
nostri Prodii omne illorum Ci-
vium Ius & Potestatem acquisie-
rint; illosque Ex hac translatione
hoc præcipui duntaxat retinuisse:
quod Prodii nostri ipsorum, &
nondum aliorum *Ministerio* u-
tantur, in illâ jam non amplius
Civitate, sed communis Civita-
tis

tis parte administrandâ. Nam & ipsis Prodii nostri vetare, hoc est, prohibere potuerunt, ne se extraneæ Civitati præfici paterentur, & ut derelinquant, postquam translatum Jus & Potestatem accipiendo præfecti sunt. Et quidem hujus translationis & Præfecturæ hanc vim esse ne quis cogitet, ut Jus aliquod ipsis adhæserit. Nam ne momento quidem temporis in eorum personis translatio integra aut in solidum constitit, quin per eos ad & in suos Prodeos integra & in solidum transierit. Cujus rei ratio hæc est: Quod ne momento quidem temporis Cives esse desierint, ut quidpiam ipsis acquiri potuerit, quod non simul & eodem tempore suis Prodiis fuerit acquisitum. Et modus quidem suis Prodiis acquirendi hic est: Quod in pristinâ voluntate perseverando, quâ, ut olim nihil Iuris & Potestatis sui sibi retinere, ita nec extranei acquirire volue-

oluerint, quo quâ ve ipsi sibi u-
rentur, sed mente animoque
ais Prodiis acquirendi, & ut illi
per eos ejus etiam usum acqui-
ant, dicendi sint omne Jus & Po-
testatem per se in suos Prodeos
ranslatum agnovisse. Nam alia
mente animoque agnoscentes &
ccipientes bonorum Civium of-
ficio non fungerentur, semper a-
quo Jure & potestate sivè viribus
ti nolentium, verum etiam hoc
mne Prodeorum arbitrio com-
mittentium, & Existimantium
omne ipso Iure translatum, nihil
ibi, sed per se Prodiis acquisitum
esse.

Quamobrem si alterius Civita-
tis Prodii in fœdere faciendo hanc
conditionem nostris consentien-
tibus Prodiis adjecerint, pacti-
que sint, ut nostris Civibus Juris
aliquid & Potestatis restituant,
hoc est, ut suâ voluntate sive vo-
lentes tale quid concedant: Pacis-
si enim debent, ut nostri Prodii
quid

quid faciant, ut eo facto licet fi-
cto, putâ tacitâ concessione, ali-
quid privi Juris nostris Civibus
acquiratur; quia ipso Iure sive per
se nihil facere, nihil transferre,
nihil restituere possunt, secun-
dum ea, quæ superius à me dispu-
tata sunt: Quis est, qui non vi-
deat, aut negare invita Ratione
velit, pessimè & nullo modo ex-
traneum hoc Ius, aut hæc extra-
nei Juris Privilegia dici posse:
quod quæve ab extraneis Prodiis
ad nostros Cives pervenire, hoc
est, extraneum Ius extraneive Iu-
ris Privilegia dici non possit pos-
sintve, nisi ab illis ut Ius & Privi-
legia aliqua conferre valentibus
per nostros Prodeos tanquam eo-
rum *Ministros* ad nostros Cives
pervenerint. Quod Ratio Civita-
tis fieri non patitur. Nam & sic ni-
hilominus hoc Ius & hæc Privi-
legia antè nostrorum Prodeorum
fierent, illisque acquirerentur,
quàm ad Cives pervenirent. Et
proindè

proindè nostri Prodii hoc Ius ut suum, & hæc Privilegia ut sua, non autem tanquam extraneum Ius, extraneive Iuris Privilegia nostris Civibus darent atque concederent. Sed cum hoc figmentum à rei Naturâ & veritate est alienius, quam ut aliquâ Ratione locum habere debeat, meritò prætermittam.

Cum itaque hæc Pacta fœderum proprii pacti naturam non egrediantur, ut nec egredi possint, & pacta tamen manere, eorum etiam hæc vis & potestas erunt, ut *Æquitate Naturali* Prodii ea debeant servare. Sed hoc modo ipsi Prodii neque suis Civibus sunt obligati ad hæc Pacta servanda; quià cum his pacti non sunt: neque extraneis Prodiis, quià ipsis ex iis Pactis nihil Iuris esset acquisitum, quod sibi pacti non sint, sed aliis & extraneis hominibus, quorum in potestate non sunt, nec unà cum illis in eodem Statu Civili, sive

Civitate conſtituti: quo caſu nonnullarum Gentium Civili Jure aliis etiam, quam paſciſcentibus obligatio acquiritur: quæ Jure Naturali nulla eſt. Sunt igitur, ſi ita voluiſſe, uti cum extraneis Prodiis convenerunt, noſtros Prodeos dicamus, pacta quidem conventa hîc aliqua (quæ ne eſſent quidem, ſi verbis duntaxat paciscentibus uſi aliquid contrarii cogitaſſent, ſive voluiſſent, quam quæ verbis pacti ſunt atque convenerunt) ſed quæ à ſolâ Prodeorum voluntate dependeant, an Civibus quippiam Iuris ſecundum ea pacta dare & concedere velint. Et ſic re verâ nihil aliud, quam nuda Prodeorum noſtrorum voluntas id faciendi, dandi & concedendi, quod alii & extranei Prodii petierunt, ut ſuis Civibus facerent, darent & concederent. Nulla igitur ſive Iuris ſive alia quæpiam vis Pactorum eſt ejuſmodi, quam quod incertam vel vanam ſpem præbeant Iuris

quip-

quippiam consequendi; Cum hominum voluntas sit ambulatoria, & ut ab initio non velle, ita postquam voluerint, velle desinere possint. Quamobrem tandem licet concludere: *Nulla omninò extranei Iuris Privilegia ex Pactis & Conditionibus fœderum ab extraneis Prodiis cum ipsorum Prodiis initorum ad Ecclesiasticos pertinere posse.*

TIT. XI.

Nulla etiam Privilegia ex Usu & Consuetudine contrario tàm suorum, quàm extraneorum, Veterum & Recentium Prodeorum ad Ecclesiasticos pertinere posse.

SUperest, ut de vi & potestate *Usus* & *Consuetudinis* contrarii, tàm suorum, quam Extraneorum, Veterum & Recentium Prodeorum, an indè ulla ad Eccle-

siasticos Privilegia perninere possint, dispiciatur. Quod nullâ ratione modoque fieri posse, ut dilucidè doceam: initio nonnihil de significatione verborum, quibus uti placuit, dicendum videtur. Equidem *Usus* nomine intelligo, si tacitâ voluntate Prodii suis Ecclesiasticis permiserint, Jure quodam singulari uti, sivè, quod idem est, si Patientia Prodeorum aliquo singulari Iure usi sint, quo cæteris Civibus aut uti non licuit, aut quo & cæteri Cives usi non sint. Eoque singulari Iure Ecclesiastici jam uti *consueverint*. Ut non tantum *Usu* istius Iuris singularis, sed etiam sæpe iterato, & proinde etiam utendi *consuetudine* ab ipsis Prodiis muniti videantur. Quamobrem etiam Prodeorum hunc *Usum* & *Consuetudinem* appellavi, quòd invitis Prodiis quippiam agendo nihil Juris consequi queant; cum hoc pacto ut hostes se se, non ut Cives, gererent: Et ipsorum ob id

id *Usus* & *Consuetudo* nullius vis potestatis & momenti essent, nisi *consuetudo Prodeorum* Usum istum & Consuetudinem patiendi accederet, & hi tali Ecclesiasticorum *Ministerio* in externâ Civium Religione procurandâ uterentur, vel etiam uti consuevissent. Neque enim necessarium esse puto, denuò docere, quod aliquoties longè latèque docui in omnium Civium actionibus, & omni eorum Iure & Potestate Prodeos adeò Iure Civitatis (prodivino, vel etiam divino dicere liceret) dominari, ut *quidvis* ipsis manifestò tacitèq; volentibus, *nihil* autem ipsis invitis sivè manifestò taciteque vetantibus agere facere, præsertim in alios Cives Civibus liceat.

Quibus ità præmissis, cum inde luce clarius appareat, Prodeorum *Usus* & *Consuetudinis* hujusmodi naturam & conditionem cæteris Usibus, Moribus & Con-

ſuetudinibus cujuſque Reip. ſivè Civitatis eſſe proximam, & conſimilem; & conſequentèr nihil aliud quippiam, quam tacitæ conceſſiones, juſſiones, & voluntatis ſuæ declarationes, quæ à legibus duntaxat in hoc differunt, quod non tacitè, ſed voce vel ſcripto Civibus manifeſtentur: nihil ſub hoc Titulo ad majorem ſententiæ noſtræ confirmationem videtur deſiderari, quam ſi docuero: Juris quicquam Civibus ita non dari & concedi, imò neque ità dari & concedi poſſe, ut id à Prodiis Jure revocari, repeti & recipi non poſſit, ſi velint: & omnes eorum manifeſtas tacitaſque conceſſiones, juſſioneſque cum eorum voluntate, a quâ ſolum dependent, & nullo alio Iure aut vi ſunt, ſubnixæ mutabiles & ambulatorias eſſe. Quod cum toties à me dictum ſit, totidem'que Rationibus & argumentis comprobavero, nimis otioſum eſſet, rem toties tracta-

tractatam, denuò repetitam tractare: præsertim cum per se Cuivis sit manifesta, cui rectæ & sanæ Rationis usus, & eâ utendi consuetudo non desint.

Quamobrem etiam de vi & potestate *Usus* & *Consuetudinis* extranei, sive aliorum Veterum & Recentium Prodeorum nihil proderit multa proferre: Cum indè non aliter quidquam Juris & Potestatis Civibus acquiri possit, (nulla enim vis, nulla etiam postestas in alienâ Civitate Usus & Consuetudinis contrarii alterius Civitatis) quam tacitâ Voluntate, Patientiâ, Usu & Consuetudine suorum Prodeorum. Nam recentes Prodii, ut nec manifestò, ita nec tacitè *Iuris* quicquam extraneis Civibus dare aut concedere possint. Et multò minus hoc Veteres Prodii possunt, quià amplius non existunt, & proinde, etiam si possent, vel propterea tamèn dare & concedere non pos-

ſent. Verù cum etiam de hac materia, quantum ad *Iura Extranea*, tam antiqua, quam nova attineat, dilucidâ oratione ſub Titulo IX. diſputaverim, rei dictæ diſputatæque repetitioni parcam: Cum ex his, quæ alibi aliquoties dicta, diſputataque ſunt, ſatis ſuperque jam conſtare exiſtimen: Nullam vim & poteſtatem contrarii Uſus & conſuetudinis eſſe tam noſtrorum, & multò minus extraneorum, veterum & recentium Prodeorum: Et propterea, *nulla ex Uſu & Conſuetudine contrario ad Eccleſiaſticos Privilegia pertinere poſſe.*

Tit. XII.

Ratio hujus Operis: Series argumentorum, & Peroratio.

POſtquam ità inſtituti Operis rationem inſecutus eò tandèm pervenerim, ut nihil ſupereſſe tractandum videatur, quod Ope-

Operis ratio instituti desiderat, quin & alibi non modo à me dictum, sed etiam multis insuper confirmatum sit rationibus & argumentis, quibus hujus *divinæ Veritatis* ratio indubitatò constare posse videtur: lætus finem prospicio, & vel res ipsa flagitat, ut Operis instituti ratione prius repetitâ & exhibita, conclusionem pòst ipsius Operis subjiciam, & brevitèr perorem. Non enim, quæ me causa moverit, quove auctore ad hoc Opus conscribendum accesserim, hîc in fine Operis exponam, sed *Præfationi* destinatur, quâ hæ res explicabuntur. Sed Quæstionis ipsius Statum, argumenta rationesque tam mea, quam adversariorum, quibus ego meam confirmo sententiam, & hi suam tueri solent, repetam, & hoc uno in loco exhibebo.

Status Quæstionis hic est. *An Ecclesiasticis ulla aliundè Privilegia qualiacunque obvenerint, ad eosque*

pertineant: quin etiam obvenire, ad eosque pertinere posint, quam quæ à Prodiis suis profecta sint. Quod ego negavi: Et ne temerè & imprudentèr illud viderer negasse, ipsam meæ Sententiæ Veritatem ex ipsius Naturæ & rectæ Rationis Principiis ità demonstravi, & hisce post rationibus & argumentis confirmavi. *Primo* loco docui. Post ambiguitatem vocis *Ecclesiasticorum* remotam; *Quod Ecclesiastici externam duntaxat Religionem, & quidem Publicam procurent. Secundo:* Oratione ad Prodeos conversâ. *De Origine & Progressu Iuris & Potestatis eorum ità disputavi, ut appareat, penes eos esse omne Ius, & Potestatem Reip. sivè Civitatis, & nihil Iuris aut Potestatis penes Cives esse.* Et cum de naturâ Status Naturalis & Civilis potissimum, & utriusque discrimine imprimis agendum esset. *Tertio* loco docui: *Æqualitatem omnium hominum Naturalem Status Civilis constitu-*

tione

ione in Privatis non mutari. Et propterea omnem Inæqualitatem, quæ singulorum hominum est in Statu Civili sivè Civitate à Prodiis descendere & derivari. Et ne quis falsa ductus opinione intèr Ecclesiasticos & cæteros Cives quippiam inter esse discriminis arbitraretur. *Quarto* loco: *Omnem Inæqualitatem, Ecclesiasticorum, uti cæterorum, Civium, à solis quoque Prodiis procedere: Nec ullum illorum & horum discrimen esse.* Atque hæc totius Operis & meæ sententiæ prima sunt fundamenta, & principia. Cætera enim, quæ subsequuntur, vel ad confirmationem meæ sententiæ, vel ad refutationem adversariorum Doctrinæ pertinent. Nam cum Ecclesiastici variis Privilegiorum Extraneorum generibus, cæteris se Civibus præpositos, & hâc ratione inæquales esse dicere consueverint. *Quinto* loco *Privilegiorum extraneorum genera summatim enumeravi:* Et hanc quidem

dem extraneorum Privilegiorum ſummam conſtitui: *Quod alia divini, alia humani Iuris eſſe debeant.* Tum ad ea, quæ divini Juris dici poſſint, Privilegiorum genera tranſitu facto, hunc ordinem ſervavi, ut *Sexto* loco docuerim: *Nulla divini Iuris Privilegia in ſacrâ ſcripturâ Veteris & Novi Teſtamenti reperiri, quæ Eccleſiaſticis Iure recteque tribuantur.* Et *Septimo* loco: *Nulla etiam divini Iuris Privilegia Ratione Naturali, ſive lege Naturæ à Deo hominum indita Cordibus Animiſque declarari.* Ut & *Octavo* loco: *Nulla etiam divini Iuris Privilegia Eccleſiaſticis hominibus ex voluntate Dei; extrà ordinem, & præter Rationem Naturalem patefacta deberi, quæ illis Iure rectèque tribuantur.* Et cum alia genera, aliaſve ſpecies divini Juris Privilegiorum non occurrerent, quæ alio nomine appellentur: aut ſi qua fortè ſint, ejus tamèn eſſe Naturæ & Conditionis exiſtimarem, ut tantoperè ab

ab his non differant, quin eodem opere & de illis dictum sit, aut videri possit: *Nono* loco ad humana Privilegia transgressus, porrò docui: *Tria tantum esse, & quidem plura esse non posse humani Iuris Privilegiorum genera: Et speciatim: Quod nulla Privilegia cujuscunque Iuris extranei, tàm antiqui, quam novi ad Ecclesiasticos pertineant.* Et *Decimo* dein loco: *Nulla etiam extranei Iuris Privilegia ex Pactis & Conditionibus fœderum ab extraneis Prodiis cum ipsorum Prodiis initorum, ad Ecclesiasticos pertinere posse.* Et *Undecimo* post loco: *Nulla etiam Privilegia ex Usu & Consuetudine contrario tam suorum, quam extraneorum veterum, & recentium Prodeorum, ad Ecclesiasticos pertinere posse.*

Et hæc ratio hujus universi Operis, hæc Series argumentorum est: ex quibus uno tanquam in loco perspici possit, & quibus meam rationibus & argumentis senten-

tiam

tiam confirmavi, & adversariorum Doctrinam refutavi. Non quod omnes & singulæ hoc uno in loco rationes & argumenta exhibeantur: aut hisce solis, quæ hîc exhibentur, meam confirmari sententiam, & adversariorum refutari doctrinam arbitrer. Quod aliter longè se habere vel ipsa Titulorum uberior Oratio demonstrat. Cum ipsa hujus materiæ dignitas & amplitudo, ut deesse rationes & argumenta non patiantur, quæ etiam sæpè & passim supersuerunt, ita insuper postularunt, ut rationes & argumenta novis rationibus & argumentis, confirmarentur: Et vicissim adversariorum Doctrina non unâ semper ratione unoque argumento contrario refutaretur, sed nonnunquam etiam ut ipse mihi *objectiones*, *captationes* & *calumnias* fingendo & refutando, adversariorum objectionibus, captationibus & calumniis occurrerem & prævenirem.

rem. Usque adeò, ut bonâ fide profiteri ausim, ut nihil falsi sciens & dolo malo confinxerim, ità nec quippiam pro certo & indubitato statuisse, de quo ulla mihi qualiscunque ratio dubitandi superfuerit, & de quo ipsissimæ eæ rationes & argumenta, quibus usus sum, mihi non satisfecerint: aliisque satisfacere posse non credideřim. Ut ego tandem vel hunc fructum laboris mei mihi me polliceri & sperare ausim. Quod ipsi *Prodii*, qui ità suum hoc Jus & Potestatem in Cives suos sint cognituri, simul & hoc cognituri sint à quibus hoc Jus & Potestatem suum & cujus facto & decreto acceperint. Ità nec Cives suos de opinione sui, & spe melioris status & vitæ commodioris dejicient, aut defraudabunt. Ita non aliter Dei Opt. Max. voluntati & imperio in omnibus & per omnia in suis Civibus regundis obsequentur, quam sibi in omnibus & per omnia

mnia Cives ſuos obſequentes velint. Denique itâ optimam Civibus & utiliſſimam imperandi rationem, omni privatæ utilitatis ratione poſthabitâ, ſempèr ſequentur quemadmodum & ipſi velint, ut in hoc & futuro ſæculo ipſis utiliſſima & optima quoque à Deo Opt. Max. ſempèr obveniant. Ità & ipſi *Cives*, qui quid & quantum Juris & Poteſtatis in Prodeos ſuos tranſtulerint, ſint cognituri, ſimul & hoc cognituri ſint; *Omnia* Prodiis licere, ſibi autem ipſo Jure *nihil* licere & hinc ipſum Deum Opt. Max. in Prodiis ſuis (Cujus divinæ Majeſtatis *Imago* nulla clarior, quam in ipſis Prodiis conſpicitur atque repræſentatur) in omnibus & per omnia obſequentur: ipſi Deo Opt. Max. ità demum rectè ſervire, nec meliori rationi modove in Statu Civili ſive Civitate ſervire poſſe perſuaſi atque credentes. Nec ſic locum dabunt, aureſque præbebunt cantilenis

impo-

mpostorum & impiorum homi-
num (& si qui fortassis ita turpiter
rrare potuerint, aut etiamnum
possint) qui se aliquid præcipui
& privi Juris & Potestatis præ aliis
Civibus consecutos, & consequi
posse fingentes & simulantes, in-
obedientiam & hostiles mores i-
psis suggerunt atque docent, con-
rà Prodeos suos, & proinde in
Deum ipsum, cui per Prodeos in
Rep. sivè Civitate, & in rebus ad
commodum & utilitatem ejus
pertinentibus, bonorum Civium
officium est per omnia & in omni-
bus obedire, atque ita servire.
Quorum impostorum, impiorũ &
perniciosorum hominum consiliis
& proposito non tantum non con-
sentient, sed etiam Prodeorum
solum de his Jus esse judicandi &
arbitrandi existimantes, non mo-
do eorum judicio & arbitrio sta-
bunt, sed & illis adversabuntur,
omniumque suarum virium usum
Prodiis non denegabunt in illis
M quâ-

quâvis ratione coercendis. U
ita & Prodii & Cives utrinque ſu
officio benè, ex animi ſui ſenten
tiâ & bonâ fide fungentes, utr
que Deo Opt. Max. rectè ſe
viant : & ſic omnis commodi
publicæ utilitatis ratione ſolùm
ſempèr & utrinque habitâ, omn
commoda & utilitates utriſqu
eveniant, & è contrario omnibu
incommodis & damnis, quæ e
neglectu utriuſque officii ori
poſſent, nec non divinis caſtig
tionibus, occurratur & præveni
tur. Quod Deus Opt. Max. faxi

F I N I S.

I

I N D E X

TITULORUM.

FINIS.

Hæc

Hæc Errata Typothetica, quæ Cuidam cursìm hoc Opusculum perlegenti notata sunt, Lector ità corrigito & emendato:

In Præfat. *Pag.* ult. *lin.* 13. edentur.

Pag.	*lin.*	
3.	8.	(frustra
6.	11.	tur,
	15.	Procœmii
8.	18.	circumferri
9.	ult.	homini
12.	18.	unâ
15.	8.	superest,
18.	11.	ni Aliquos,
20.	5.	pro eâdem
23.	2.	miserint)
	4.	desierunt sibi Dii,
30.	10.	integros
31.	14.	Liberos,
33.	8.	manifesta,
40.	16.	ejus Juris &
	20.	erant
49.	23.	numerasse
	24.	species
50.	24.	rursus æqualem
	25.	æqualis rursus
55.	8.	Inæqualitatis
59.	22.	supponi & supposi-
61.	ult.	Plebem
62.	5.	vanis
64.	12.	merantur.
71.	4.	& ipsa
72.	16.	commodata,
73.	23.	etiam,
75.	6.	parere credant,

M 3   76. 3. hoc

ERRATA.

Pag.	lin.	
76.	3.	hoc diſcernerent.
81.	6.	cleſiaſticis
	12.	& illas
	15.	non ſine
	19.	Eccleſiaſtici
	20.	cæteras illas
83.	20.	meridianâ
85.	14.	ſummâ
86.	24.	tanquam ſibi
	25.	ti aut
90.	13.	habeant
91.	9.	gnotum eſt,
	12.	perſpiciat.
	13.	κατὰ
	19.	ſit,
	21.	κατὰ
93.	5.	credat,
	19.	ti & imperanti
95.	22.	illis certò
99.	12.	Æquales,
101.	21.	in ſingu-
104.	ult.	bonorum
107.	25.	Cognitionem
109.	11.	Tit. VI.
110.	5.	pretium
129.	24.	præpoſiti.
148.	1.	pertinere
151.	13.	poteſtas,
156.	21.	aliære,

Cæte-

Cæterum, si quid vel in latinitate verborum vel eorum Constructione ab *Auctore* nonnullis fortè in locis non semel erratum sit: quòd Rerum tractandarum curâ detentus, verborum curam utcunque habuerit. Cujusmodi vitia Orationis ab hâc Divinâ, quam tractavit & explicuit, *veritate* quam longissimè ab esse velit: quamvis Homines egregiis Rebus agendis & docendis ineptiores hâc curâ verborum magis teneri non nesciat, quam qui Rerum scientiâ magis, quam verborum non ità utili cognitione delectentur. Spes tamen est, in secundâ & Tertiâ hujus *Libri Singularis Editione* pleraque, si non omnia, ejus generis vitia emendaturum, & insupèr explicatius traditurum, si qua obscurius scripta sint, & novis Rationibus & Argumentis confirmaturum, si qua cuipiam minus indubitato comprobata videantur. Quæ nunc per alium, & quidem absente Auctore & in aliis & longinquis terris constituto & incolente, fieri nefas judicatum est.

